

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

DE NATIONALITEIT VAN DE KONGOLESE KREOLEN

met enkele beschouwingen over de benamingen :
« inlander - neger - zwarte en blanke »

De verklaringen van San-Francisco, « Handvest van de Verenigde Volken » geheten, hebben er sommigen toe gebracht de strijd tegen het gebruik van de traditionele benamingen « zwarten », « inlanders » en « negers » op te vatten. Zij streven er naar deze termen door het woord « Kongolezen » te vervangen.

« Inlander » is niets anders dan inboorling, d.i. iemand die geboren is in het land. « Inlands » betekent eenvoudig in een land gevonden of gewonnen worden. Zo heeft men in België, inlands vlees, inlandse boter, inlands recht, enz.

« Neger » is een specifieke benaming van de zwarten. Het woord stamt af van het Spaanse en Portugese « negro », d.i. zwart.

Op zichzelf komen deze woorden niet het minst aan eerbied te kort jegens de zwarten. Ze kunnen natuurlijk minachtend gebruikt worden door mensen die aan eerbied te kort schieten voor de zwarten. Om aan dit gebrek aan eerbied te verhelpen is het nutteloos deze woorden te verbannen. Daartoe moet de minachtende mentaliteit van deze mensen verdwijnen.

Wat het woord « Kongolees » betreft past het aan te merken dat het Kongolees burgerlijk wetboek nauwkeurig opgeeft wie deze hoedanigheid bezitten en dat dit niet uitsluitend zwarten zijn doch ook sommige blanken o.a. in Kongo uit blanke ouders geboren kinderen of kreolen.

Wat de zwarten betreft is hun hoedanigheid van Kongolees voldoende bekend om daarover hier niet te moeten uitweiden. Artikel 5 van het Kongolees burgerlijk wetboek behandelt deze hoedanigheid wat de kreolen betreft. Het bepaalt dat elk kind dat in Kongo uit vreemde ouders geboren wordt bij zijn meerderjarigheid van rechtswege de hoedanigheid van Kongolees verwerft; indien het zijn woonplaats in Kongo gehad heeft gedurende het jaar dat volgt op zijn meerderjarigheid en gedurende de drie voorafgaande jaren.

Om deze hoedanigheid niet van rechtswege te verwerven moeten zij een uitdrukkelijke verklaring van verzaking doen.

De kinderen die in Kongo uit vreemde ouders

geboren zijn doch er hun woonplaats gedurende bovengezegde tijd niet gehad hebben, verwerven de hoedanigheid van Kongolees niet van rechtswege doch kunnen ze verwerven. Zij moeten daartoe de omgekeerde verklaring, dat ze deze hoedanigheid wel wensen te verwerven, gedurende het jaar dat op hun meerderparigheid volgt, afleggen. Geen enkele voorwaarde van verblijf of woonplaats is daarvoor gevraagd.

De term Kongolees is dus niet geschikt om de zwarten aan te duiden. Volgens de wet en in feite zijn er immers zowel blanke als zwarte Kongolezen. Allemaal, zowel de blanke als de zwarte, zijn ze daarbij ook inlanders, nl. omdat ze in Kongo geboren zijn. (Zie o.a. Eerste Aanleg Leo 20.343 - Revue Juridique du Congo Belge 1943, blz. 136.)

De term inlander is dus ook niet geschikt om de zwarten aan te duiden. Echter niet omdat sommigen hem minachtend gebruiken doch omdat hij zowel blanken als zwarten betreft.

De enige juiste benamingen zijn alleen « zwarten » en « negers » en er kan niets ernstigs tegen hun gebruik ingebracht worden. Een meer wetenschappelijke benaming voor een groep negers is het woord « Bantu ». Dit duidt echter niet alle zwarten aan daar er ook andere dan « Bantu-zwarten » bestaan.

* * *

De vereiste termijnen gedurende dewelke de kreolen hun woonplaats in Kongo moeten hebben om van rechtswege de hoedanigheid van Kongolees te verwerven worden vastgesteld volgens de meerderjarigheid van het Kongolees burgerlijk wetboek hetzij 16 jaar voor de beide kunnen, en niet volgens deze van het burgerlijk wetboek van hun oorspronkelijke nationaliteit.

De twee artikels 5 en 249 van het Kongolees Burgerlijk Wetboek moeten onderling begrepen worden. De meerderjarigheid waarvan artikel 5 voor de candidaat-Kongolezen spreekt om de hoedanigheid

van Kongolees te verwerven, is deze die artikel 249 voor de Kongolezen vaststelt. Het is vanaf hun meerderjarigheid als Kongolees dat de kreolen Kongolezen worden. Zij moeten hun woonplaats in Kongo gehad hebben gedurende drie jaar voor en één jaar na hun 16de verjaardag. Er moet daarbij echter rekening mede gehouden worden dat voor de minderjarigen, hetzij voor de Kongolezen en de candidaat-Kongolezen tot aan hun 16de verjaardag, het Kongolees Burgerlijk Wetboek van rechtswege de woonplaats bij hun vader vestigt. De woonplaats van deze is in Kongo gevestigd. De koloniale die het voornaamste gedeelte van hun leven in Kongo doorbrengen en hun voornaamste werkzaamheid in Kongo uitoefenen hebben inderdaad gedurende deze tijd hun woonplaats in Kongo. Het is bij vergissing dat de administratie blijft volhouden dat niettegenstaande deze feiten, zij hun woonplaats in België of elders, in den vreemde, blijven behouden, zoals ten tijde dat de koloniale loopbaan slechts een incident was in het leven van de koloniale. (Zie daarover onze studie in Band, Oogst 1951, blz. 299.)

Zelfs de Kreolen die persoonlijk tot hun 16de jaar niet in Kongo verbleven doch wier vader er, tot ze deze leeftijd bereikten, een normale koloniale loopbaan gehad heeft, voldoen aan de voorwaarde om van rechtswege de hoedanigheid van Kongolees te verwerven. Persoonlijk moeten ze slechts één jaar in Kongo hun woonplaats gehad hebben, nl. gedurende hun 16de jaar.

Daaruit volgt dat veel in Kongo geboren blanke kinderen, wier vader tot hun 17de jaar een normale loopbaan in Kongo maakt, van rechtswege de hoedanigheid van Kongolees verwerven. Er zijn thans een veel groter aantal blanke Kongolezen dan algemeen gedacht wordt.

* * *

Het Kongolees Burgerlijk Wetboek behandelt de hoedanigheid van Kongolees nog steeds onder de hoofding «De Nationaliteit». Deze titel, zoals het Kongolees Burgerlijk Wetboek zelf, is een overblijfsel uit de tijd van de Onafhankelijke Kongostaat. Het Kongolees Burgerlijk Wetboek dagtekent immers van 1895. Toen, en tot de naasting met België in 1908, bestond er een Kongolese nationaliteit vermits er een Kongolese Onafhankelijke Staat bestond. De naasting heeft deze Onafhankelijke Staat doen verdwijnen en daarmee van rechtswege ook de Kongolese nationaliteit. Een nationaliteit bestaat immers alleen indien er een onafhankelijke staat is. (Zie overwegingen bij de uitgave in 1925 van de voorbereidende werken van het Kongolees Burgerlijk Wetboek. Doc. jur. col. 1925, blz. 130.)

Door de naasting is Kongo Belgisch grondgebied geworden en zijn alle Kongolezen van rechtswege Belgen geworden, m.a.w. hebben ze alle van rechtswege de Belgische nationaliteit verworven. (Zie Luik 24.1.23, Jur. Liège 1923, n° 54, Rép. Gén. Jur. Belge V° Dommages de guerre n° 376). De naasting heeft echter het Kongolees Burgerlijk Wetboek niet afgeschaft noch de andere wetten waarvan de Kongolezen genieten. Anderzijds heeft ze ook niet de Moederlands-Belgische wetgeving van kracht gemaakt

in Kongo. De Koloniale Keure of Grondwet verklaart uitdrukkelijk dat Kongo door afzonderlijke wetten beheerd wordt en dat de wetgeving van de Onafhankelijke Kongostaat van kracht blijft. (Art. 1 en 36.)

Het persoonlijk statuut van de Belgen-Kongolezen wordt dus niet vastgesteld door de Belgisch-moederlandse doch door de speciale Belgisch-Kongolese wetgeving. De Kongolese nationaliteit is sinds de naasting een hoedanigheid geworden, nl. deze van de Belgen wier persoonlijk statuut door de Kongolese wetgeving beheerst wordt. Kongolees zijn betekent een Belg te zijn wiens persoonlijk statuut door de bijzondere Kongolese wetgeving vastgesteld wordt.

De Kongolese wetgeving voorziet twee verscheidene persoonlijke statuten voor de Kongolezen :

- 1° Het statuut dat door het niet-geschreven recht van de zwarten vastgesteld wordt;
- 2° en dit dat door het Kongolees Burgerlijk Wetboek vastgesteld wordt (Art. 4 van de Koloniale Keure).

De blanke Kongolezen, onze kinderen die in Kongo geboren zijn, genieten van dit laatste statuut. Zij genieten van al de rechten van het Kongolees Burgerlijk Wetboek, daarin begrepen deze die het eerste boek betreffende de personen, vaststelt. (Art. 6 K.B.W.B.) Zij kunnen dus in het huwelijk treden, uit de echt scheiden, enz., niet alleen volgens de vormen maar ook overeenkomstig de voorwaarden naar de grond die het Kongolees Burgerlijk Wetboek vaststelt. Op Belgisch binnenlands gebied zijn er dus twee soorten Belgen. Er zijn er die het moederlands statuut bezitten, d.i. die onderworpen zijn aan de moederlandse wetgeving wat betreft hun persoonlijk statuut. Het zijn de moederlandse Belgen. Er zijn er die één der beide Kongolese persoonlijke statuten bezitten. Het zijn de Kongolese Belgen of Belgen-Kongolezen. Voor het buitenland maakt dat echter geen verschil. Om het even of de Belgische wetgeving, hetzij de moederlandse, hetzij de Kongolese, hun persoonlijk statuut beheerst, ze zijn voor het buitenland allebei en in dezelfde mate Belgen.

Het verwerven van de hoedanigheid van Kongolees heeft natuurlijk niet voor gevolg dat onze kreolen hun Belgische nationaliteit en hun moederlands statuut verliezen. Zij worden eenvoudig Belgen die tegelijk van de twee statuten genieten, het moederlands en het Kongolees.

Aldus beschouwd zijn er, wat de binnenlandse wetgeving betreft, drie soorten Belgen :

- 1° Belgen met het moederlands persoonlijk statuut alleen,
- 2° Belgen met het Kongolees persoonlijk statuut alleen,
- 3° Belgen met de beide persoonlijke statuten samen.

* * *

Ten slotte weze opgemerkt dat niet alleen de kinderen van Belgen de hoedanigheid van Kongolees verwerven. Ook de kreolen van vreemden verwerven deze hoedanigheid en worden daarmee Belgen met de bijzondere Belgische nationaliteit van Belgen-Kongolezen.

Dr. jur. J.E.A. GROOTAERT,
Rechter te Elizabethstad.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer — 26 April 1954

Voorzitter : M. Wouters
Raadsheer-Verslaggever : M. van Beirs
Advocaat-Generaal M. Depelchin

Orde der Apothekers. — Bevoegdheid van de Raden der Orde. — Deontologie. — Vestiging ener nieuwe officina. — Onbevoegdheid van de Raden der Orde om de inschrijving op de lijst der Orde te weigeren of om een disciplinaire straf op grond van dit feit uit te spreken.

De wet tot oprichting van de Orde der Apothekers heeft tot voorwerp de eerlijke uitoefening van het beroep van apotheker te verzekeren en de morele belangen van het beroep te beschermen.

De Raden van de Orde der Apothekers zijn bevoegd om de tekortkomingen aan de pharmacologische plichtenleer te beteugelen doch niet om stoffelijke belangen te beschermen.

Goossens t/ Voorzitter van de Hoge Raad van de Orde der Apothekers.

Gelet op de bestreden beslissing, gewezen op 30 November 1953 door de Nederlandstalige Gemengde Raad van beroep van de Orde der Apothekers;

Over het derde middel: schending van artikelen 2, 5 en 14 der wet van 19 Mei 1949 tot oprichting van de Orde der Apothekers, 7 van het decreet van 2-17 Maart 1791 tot afschaffing van alle rechten op hulp, van alle meesterschappen, weiderechten en vestigingen van patenten, 97 van de Grondwet,

doordat de bestreden beslissing de aanlegster gestraft heeft met een maand schorsing van de uitoefening der artsijunkunst, om «inbreuk te hebben gepleegd tegen de «deontologie door haar officina gevestigd te hebben... in de onmiddellijke buurt van gevestigde apothekers»,

dan wanneer dergelijke beperking aan de uitoefening van het beroep van apotheker vreemd is aan de eigenlijke pharmacologische deontologie, en onverenigbaar met de vrijheid van arbeid, zij ingegeven is door de loutere materiële bekommernis, bij wijze van misbruik verworven toestanden te beschermen, niet kan gerechtvaardigd worden tenzij door corporatieve beschouwingen, eindelijk, buiten de aangeklaagde installatie, aanlegster geen enkel feit in strijd met de deontologie in de exploitatie van haar officina wordt ten laste gelegd;

Overwegende dat de tegen aanlegster uitgesproken schorsing van het recht de artsijunkunst uit te oefenen gedurende een termijn van één maand, uitsluitend gegrond is op het enig verwijt dat gezegde aanlegster een nieuwe officina opgericht heeft in de onmiddellijke nabijheid van een reeds vroeger bestaande apotheek, zodat «beide officina's practisch rechtover elkaar gelegen zijn op ten hoogste 25 meter afstand»;

Dat de bestreden beslissing met nadruk releveert dat de algemene regel, waarbij de vestiging in de onmiddellijke nabijheid van een andere reeds gevestigde officina wordt verboden «een reeds aloude en traditionele deontologische standregel» is en dat de Raden der Orde, door de wet gelast met de taak zorg te dragen voor de naleving van de pharmacologische

de plichtenleer te beteugelen met strafmaatregelen; plichtenleer, bevoegd zijn om de tekortkomingen aan

Overwegende dat een nieuwe officina oprichten in de onmiddellijke nabijheid van een reeds vroeger gevestigde apotheek slechts stoffelijke belangen kan krenken;

«Dat, buiten elk feit dat de krenking van de eer, de eerlijkheid en de waardigheid van en de geheimhouding door de leden der Orde voor gevolg zou hebben, dusdanige oprichting, op zich zelf, niet in strijd is met de plichtenleer zoals de wetgever deze beschouwd heeft wanneer hij de Raden van de Orde heeft gelast voor de naleving ervan te zorgen en aan de Hoge Raad van de Orde tot taak heeft gegeven de regelen van de plichtenleer vast te stellen, overeenkomstig de door artikel 5 der wet van 19 Mei 1949 aangeduide doeleinden»;

Overwegende inderdaad dat de wet van 19 Mei 1949 tot oprichting van de Orde der Apothekers tot voorwerp heeft de eerlijke uitoefening van het beroep van apotheker te verzekeren en de morele belangen van het beroep van apotheker te beschermen ten behoeve van de volksgezondheid; dat zij geenszins ertoe strekt noch de stoffelijke belangen der apothekers te begunstigen, noch een economische organisatie tot stand te brengen;

Overwegende derhalve dat, ter zake, de beteugeling van de beweerde regel van de plichtenleer van elke wettelijke grond ontbloomt is;

Overwegende dat indien het dichtbijzijn van officina's aanleiding zou kunnen geven tot onwaardige daden vanwege de betrokkene apothekers, het de Raden van de Orde behoort de in strijd met de eerlijke en waardige uitoefening van het beroep begane daden te bestraffen;

Om die redenen :

En zonder dat er aanleiding bestaat om de andere middelen te onderzoeken,

Verbreekt de bestreden beslissing;

Beveelt dat van onderhavig arrest melding zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder tot de kosten;

Verwijst de zaak naar de Nederlandstalige Gemengde Raad van beroep van de Orde der Apothekers, anders samengesteld.

NOOT : 1. Het geannoteerd arrest verbreekt een beslissing van de Nederlandstalige Gemengde Kamer van Beroep van de Orde der Apothekers die een tuchtstraf ten laste van aanlegster in verbreking uitgesproken had uit hoofde van inbreuk tegen de pharmacologische deontologie, dewelke (volgens de verbroken beslissing) de oprichting van een officina zou verbieden in de nabijheid van een reeds gevestigde apotheek.

Wij staan hier voor een nieuwe (en laatste ?) fase van het conflict tussen de hoogste rechtsmachten van het land (Hof van Cassatie en Raad van State) en de Orde der Apothekers — conflict dat zijn oorsprong vindt in de strekking van de Orde haar bevoegdheid uitermate uit te breiden niettegenstaande de talrijke arresten van verbreking en vernietiging die sinds 1952 tussengekomen zijn.

Het ogenblik schijnt ons dus gepast om de rechtspraak van de hoogste rechtsmachten samen te vatten, ten einde de strekking er van na te gaan.

2. De Orde der Apothekers werd opgericht bij de wet van 19 Mei 1949 (Staatsblad dd. 2 Juni 1949).

Sinds de inwerkingtreding dezer wet mag geen apotheker zijn beroep uitoefenen indien hij niet vooraf zijn inschrijving op de provinciale lijst der Orde verkregen heeft, benevens het visum van zijn diploma door de provinciale geneeskundige commissie van het gebied (art. 2, al. 3).

De wet voorziet de procedure die de gediplomeerde apotheker dient te volgen om zijn inschrijving op de lijst der Orde te verkrijgen en regelt de rechtsmiddelen die hij te dien einde mag aanwenden (art. 2, al. 3; 17 en 12, al. 4 en 6).

3. Sedert haar oprichting heeft de Orde der Apothekers gepoogd de vestiging van een apotheek in de nabijheid van een reeds bestaande officina te beletten; zij heeft beweerd « dat in de pharmaceutische kringen » een installatie in de onmiddellijke buurt van een » collega steeds aangezien is geweest als een ernstige » tekortkoming aan de regels der deontologie, ... een » miskenning van een der allereerste regels der plichttenleer » (Nederlandstalige Gemengde Raad van Beroep, 30 October 1951, i.z. Knaepen, verbroken op 13 Mei 1952, R. W. 1952-1953, 271; Franstalige Gemengde Raad van Beroep, 8 Juni 1951, i.z. Devos, verbroken op 13 Mei 1952, J. T. 1952, p. 668, en de nota Suzanna Lonville en Roger Nys; cfr. in de zin van de Orde, Cocle, *Commentaire sur l'Ordre des Pharmaciens*, p. 87 en Cocle, *La Proximité d'installation d'une nouvelle officine*, aangehaald door de beslissing Knaepen).

4. Eerst verplichtte de Orde de apotheker die om zijn inschrijving op de lijst der Orde verzocht aan te duiden waar hij zijn officina wenste te vestigen: wanneer deze officina opgericht moest worden op een afstand van een reeds gevestigde apotheek, die willekeurig als te gering beschouwd werd, weigerde de Raden der Orde stelselmatig de inschrijving — hetgeen de aanvrager in de praktische onmogelijkheid stelde zijn beroep uit te oefenen (zie de hierboven aangehaalde beslissingen van beide Gemengde Raden van Beroep).

Het Hof van Verbreking werd aldus uitgenodigd de redenen te bepalen waarom de Raden der Orde de inschrijving mogen weigeren.

Een arrest dd. 17 Maart 1952 i.z. Petré (R. W. 1952-1953, 57; Pas. I, 447) nam aan dat de afwijzing van een verzoek om inschrijving op de lijst der Orde niet een straf is in de zin van artikel 2 W. v. S., doch een maatregel tot vrijwaring der waardigheid van de Orde. Het arrest besliste dat deze maatregel getroffen mocht worden zelfs wegens een voor de afkondiging der wet van 19 Mei 1949 begane fout, indien de gevolgen van deze fout zich bleven voordoen na de inwerkingtreding van deze wet (in casu daden gepleegd van 1940 tot 1944, waarvan vastgesteld werd dat hun zedelijke gevolgen op het ogenblik der beslissing nog hun dader schandvleekten). In dezelfde zin Verbreking, 4 Februari 1952, Pas. I, 310 (cfr. wat de Orde der Geneesheren betreft, Verbreking, 8 Januari 1951, J. T. 153).

Er werd tevens aangenomen dat de weigering der inschrijving gesteund op een veroordeling uit hoofde van politiek misdrijf niet gegrond was « op redenen in verband met de politiek », motief uitgesloten door artikel 6 der wet van 19 Mei 1949 (cfr. Verbreking,

4 Februari 1952, voornoemd en, wat de Orde der Geneesheren betreft, Verbreking, 26 Januari 1953, Pas. I, 397).

Op 13 Mei 1952 werden zes arresten gewezen, die beslissingen van de Nederlandstalige en van de Franstalige Gemengde Raden van Beroep verbraken (o.a. de hierboven aangehaalde arresten Knaepen en Devos). Zij bepaalden tegelijkertijd de redenen waarom de inschrijving op de lijst der Orde mag geweigerd worden en de redenen die te dien einde niet mogen ingeroepen worden.

Deze arresten omschrijven de opdracht door de wetgever aan de Raden van de Orde gegeven: « voor de » naleving zorgen van de pharmaceutische plichtenleer, — de eer, de eerlijkheid en de waardigheid van » en de geheimhouding door de leden der Orde, in de » uitoefening of naar aanleiding van de uitoefening » van het beroep, en zelfs buiten hun beroepsbedrijvigheid in geval van zware fouten die een weerslag » zouden hebben op de eer van het beroep » (cfr. art. 5 van de wet van 19 Mei 1949).

Hieruit volgt dat de Raden der Orde, gelast met het opmaken van de lijst der Orde, de verwerping van de aanvraag tot inschrijving slechts mogen steunen « hetzij op de onregelmatigheid van de titel waarop » deze aanvraag rust, hetzij op de wezenlijke onwaardigheid van de verzoeker of op zijn beroepsongewoetheid » (wat de onwaardigheid betreft, zie de hierboven aangehaalde arresten dd. 4 Februari en 17 Maart 1952).

De Raden der Orde mogen bijgevolg niet een aanvraag tot inschrijving verwerpen om redenen afgeleid uit de voorwaarden waarin de verzoeker voornemens zou zijn het beroep uit te oefenen, o.a. uit de ligging der officina die verzoeker het inzicht heeft te openen (tenzij wat de territoriale bevoegdheid der Raden en der provinciale geneeskundige commissies betreft).

In zijn arresten van 13 Mei 1952 maakte het Hof van Cassatie een onderscheid tussen de verwerping van de aanvraag tot inschrijving (maatregel tot vrijwaring der waardigheid van de Orde), en de toepassing van disciplinaire straffen (strafmaatregelen), die er van verschilt in zijn wezen en in zijn voorwerp; het ondeontologisch karakter van de vestiging in de buurt van een collega mag bijgevolg niet ingeroepen om de verwerping van de aanvraag tot inschrijving te rechtvaardigen (alle arresten behalve het arrest Rogiers).

5. Dezelfde oplossing werd aangenomen in een geval waarin een apotheker, reeds ingeschreven op de lijst der Orde, verzocht om de toelating zijn officina te verplaatsen dichtbij de apotheek door zijn oud « patroon » uitgebaat (Verbreking, 13 Mei 1952, Pas. I, 582, i.z. Rogiers).

6. Wat betreft een nieuwe vestiging of een verandering van vestiging der officina, werd dus door deze principe-arresten aangenomen dat de Raden zich niet mogen inlaten « met de plaatselijke gelegenheden die » de uitoefening van het beroep aanbelangen » (arrest Rogiers), zelfs teneinde eventuele toekomstige tekortkomingen aan de regels der deontologie te voorkomen (cfr. Procureur-Generaal Tahon, *Propos sur la législation professionnelle et réglementaire au point de vue pénal*, J. T. 1952, p. 519).

7. De Raden meenden zich op deze arresten te kunnen steunen om, na de inschrijving op de lijst der Orde toegestaan te hebben, een disciplinaire straf (gewoonlijk een tijdelijke schorsing van de uitoefening der artsijunkunst) uit te spreken uit hoofde van een in-

breuk op de deontologie bestaande in de oprichting van een officina in de buurt van een gevestigde apotheek (o.a. beslissing van de Nederlandstalige Gemengde Raad van Beroep, dd. 30 November 1953, i.z. Goossens, verbroken door bovenstaand arrest).

Deze stelling werd eveneens door het Hof van Cassatie verworpen.

In het besproken arrest herinnert het Hof aan de omschrijving van de opdracht der Raden van de Orde die het in zijn arresten dd. 13 Mei 1953 gegeven had (supra n° 4).

Klaarblijkelijk om elke mogelijkheid van een nieuwe betwisting uit te sluiten, bepaalt het arrest dat de wet van 19 Mei 1949 « geenszins ertoe strekt de stoffelijke belangen der apothekers te begunstigen, noch een economische organisatie tot stand te brengen ».

Daar de oprichting van een nieuwe officina in de nabijheid van een vroeger bestaande apotheek « slechts stoffelijke belangen kan krenken », verbreekt het Hof de bestreden beslissing « om reden dat de betoegeling van de beweerdte regel van de plichtenleer van elke wettelijke grond ontbloomt is ».

8. De Raad van State heeft eveneens beslist dat « zowel uit de tekst van de artikelen 5 en 1 van de wet van 19 Mei 1949 als uit de parlementaire voorbereiding ervan blijkt dat de Hoge Raad van de Orde der Apothekers niet bevoegd is om zich met de materiële belangen van de apothekers en nog minder van de apotheken in te laten ». Zij heeft de beslissing van de Hoge Raad van de Orde vernietigd die de verplichting oplegde om alle apotheken op bepaalde uren te sluiten, om reden dat « deze beslissing niet de deontologie tot voorwerp heeft, maar wel het commercieel gedeelte van de uitoefening van het apothekersberoep » (arrest n° 2020, 3e Kamer, dd. 5 December 1951, in zake Timmermans en c.s., R.W. 1952-1953, 749; Bayens en Dumont, 1952, p. 1178; cfr. arrest n° 1069, dd. 6 October 1951 in zake N. V. S. M.).

Doordat deze reglementaire beslissing aldus vernietigd werd, moet zij geacht worden nooit bindende kracht gehad te hebben: de overtreding van deze beslissing rechtvaardigt dus niet de toepassing van een disciplinaire maatregel (Verbreking, 16 Februari 1953 i.z. Copin, Pas. I, 449; cfr. Fr. Verbreking, 24 Mei 1948, D. H. 392).

9. De interpretatie van de wet van 19 Mei 1949, aangenomen door het Hof van Verbreking en door de Raad van State, is ondubbelzinnig: de Orde der Apothekers werd niet opgericht ten einde de materiële belangen van de apothekers en van de apotheken te begunstigen.

Deze beperkende omschrijving van de opdracht van de Orde schijnt wel de wil van de wetgever uit te drukken (cfr. Cocle, Commentaire, p. 139, 152 en 148, aanhalend verklaringen van de heren volksvertegenwoordiger Marteaux, voorzitter van de Commissie van Volksgezondheid en Familie, en Bohy, alsook het verslag van de Senatoriale Commissie van Volksgezondheid en Familie).

Men mag hopen dat de provinciale raden, de gemengde raden van beroep en de hoge raad van de Orde voortaan een juist begrip van hun bevoegdheid zullen hebben: de begunstiging van het commercieel gedeelte van het beroep, of m.a.w. de bescherming van gevestigde apothekers tegen de mededinging van jongere collega's, rechtvaardigt noch de verwerping van een aanvraag tot inschrijving op de lijst der Orde, noch de toepassing van een disciplinaire maatregel.

10. Wij menen in de arresten van de hoge rechtsmachten bevestiging te vinden van het principe der vrijheid van de handel. Deze vrijheid, alhoewel niet uitdrukkelijk in de Grondwet vermeld, moet nochtans gerangschikt worden onder de essentiële regelen van onze sociale organisatie (Jean Van Rijn, Principes de droit commercial, T. I, n° 154, en de daar aangehaalde doctrine en rechtspraak): « la valeur légale du principe de la liberté du commerce se manifeste par les deux règles suivantes: l'interdiction (d'exercice d'un commerce) ne peut être édictée que par une loi; au cas d'interdiction légale, l'exploitant qui est lésé par la fermeture de son exploitation a droit à une indemnité pour le préjudice qui lui est causé, si l'interdiction ne se justifie pas par un motif d'ordre public » (Ripert, Traité élémentaire de droit commercial, 1e uitg., n° 88; in Belgisch recht, zouden nochtans noch de gewone rechtbanken, noch de Raad van State een herstelvergoeding kunnen toekennen of aanraden voor de schade veroorzaakt door een wet: Wigny, Droit administratif, 1953, n° 399).

Men heeft kunnen schrijven dat de wet van 19 Mei 1949 een der bijzondere wetten is die inbreuk plegen op de regel van de vrijheid van de handel door een monopolie in de plaats van deze vrijheid te stellen (Van Rijn, op. cit., n° 156, 3°).

Het is juist in die zin dat slechts de apothekers, ingeschreven op de lijst der Orde, het beroep mogen uitoefenen.

De wet van 19 Mei 1949 heeft nochtans aan de apothekers het recht gelaten zich te vestigen en hun officina's te openen waar en wanneer zij het gepast vinden, zonder aan de Orde de bevoegdheid te geven deze vrijheid te beperken om redenen afgeleid uit de materiële belangen van de reeds gevestigde apothekers: wat het commerciële gedeelte van de uitoefening van het beroep betreft, blijft de vrijheid van de apotheker dus volledig in het raam van het monopolie, tenzij wat de daden betreft « die onverenigbaar zijn met de eerlijke uitoefening van de artsijunkunst of afbreuk kunnen doen aan de achtting voor de apothekers » (artikel 5 der wet van 19 Mei 1949). Onder dit normaal voorbehoud blijft de mededinging onder apothekers dus vrij (cfr. Van Rijn, op. cit., n° 154 en 212).

De toestand in België verschilt bijgevolg van de toestand in Frankrijk, waar het aantal officina's beperkt is in verhouding met de bevolking (wet van 11 September 1941; Raad van State, 31 Juli 1949, D. 1949, J. 19; cfr. Rev. Trim. dr. comm. 1949, p. 105 en 106); in Belgisch recht zou slechts een wet een dergelijke beperking van de vrijheid van de handel kunnen voorschrijven.

Roger NIJS,
Assistent aan de
Vrije Universiteit te Brussel.

Vlaamse Juristen,

Abonneert U op het

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer — 23 November 1953

Voorzitter : M. Wouters
Raadsheer-verslaggever : M. Bareel
Advocaat-generaal : M. Mahaux
Advocaat : Mr W. David (Brugge)

Eerherstel. — Onvoldoende en onduidelijke redengeving voor de afwijzing van het verzoek om eerherstel.

Het ernstig karakter van de feiten, op grond waarvan verzoeker is veroordeeld, kan weliswaar in aanmerking komen om zijn gedrag gedurende de bij art. 1, 3° der wet van 25 April 1896 op het eerherstel bepaalde termijn te beoordelen en om na te gaan of hij gedurende deze termijn in verband met de aard der feiten voldoende blijken van verbetering heeft gegeven, maar de enkele beschouwing van het ernstig karakter van bedoelde feiten is niet voldoende om de afwijzing van het verzoek om eerherstel wettelijk te rechtvaardigen.

De overweging, dat aan al de voorschriften en voorwaarden der Wet van 25 April 1896 niet is voldaan, is onduidelijk, daar zij aan het Hof niet toelaat na te gaan, welke naar de mening van de rechter, de voorwaarden of voorschriften zijn, die niet werden nageleefd, waaruit volgt, dat het Hof de wettelijkheid van deze redengeving van de bestreden beslissing niet kan controleren.

Dupont Urbain.

Gelet op het bestreden arrest, dd. 4 Mei 1953 gewezen door het Hof van Beroep te Brussel, Kamer van Inbeschuldigingstelling;

Over het middel : schending van artikel 1 der wet van 25 April 1896 op het eerherstel en van artikel 97 van de Grondwet :

Overwegende dat het bestreden arrest eisers verzoek strekkende tot eerherstel, afwijst, (enerzijds om reden van de zwaarwichtigheid der feiten, op grond waarvan eiser werd veroordeeld wegens inbreuk op artikel 118bis van het Wetboek van Strafrecht en anderzijds, omdat aan al de voorschriften en voorwaarden der wet van 25 April 1896 niet is voldaan;

Overwegende dat de zwaarwichtigheid der feiten, die tot de veroordeling aanleiding hebben gegeven, weliswaar in aanmerking kan komen om het gedrag van verzoeker tijdens de bij artikel 1, 3° van hoger bedoelde wet voorgeschreven termijn te beoordelen en om te onderzoeken of belanghebbende gedurende deze termijn en in verband met de aard der feiten voldoende blijken van verbetering heeft gegeven, maar dat de enkele beschouwing der zwaarwichtigheid dezer feiten onvoldoende is om het afwijzen van het verzoek tot eerherstel wettelijk te rechtvaardigen;

Overwegende dat de overweging, dat aan al de voorschriften en voorwaarden der wet van 25 April 1896 niet is voldaan, onduidelijk is, daar zij aan het Hof niet toelaat na te gaan welke naar de mening van de rechter de voorwaarden of voorschriften zijn, die niet werden nageleefd, waaruit volgt dat het Hof de wettelijkheid dezer motivering van de bestreden beslissing niet kan controleren;

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden arrest;

Beveelt dat melding van dit arrest zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;
Laat de kosten ten laste van de Staat;
Verwijst de zaak naar het Hof van Beroep te Gent, Kamer van Inbeschuldigingstelling.

RAAD VAN STATE

3e Kamer — 14 Mei 1954

Zetel : MM. Devaux, Voorzitter van de Raad van State,
Moureaux, verslaggever en Holoye
Auditoraat : M. Claes, substituut
Advocaat : Mr Marcel Marinower

Vreemdelingenpolitie.

De wet an 28 Maart 1952 verleent aan de minister de bevoegdheid om de vreemdeling wiens aanwezigheid hij gevaarlijk of nadelig acht voor de openbare orde, de veiligheid of de economie van het land, terug te wijzen. Deze bevoegdheid moet worden onderscheiden van de bevoegdheid om een vreemdeling terug over de grens te zetten of de toegang tot het Rijk te verbieden.

Aan de Koning wordt voorbehouden het recht om de vreemdeling die de vergunning om zich in het Rijk te vestigen verkregen heeft, uit te zetten wanneer hij dezes aanwezigheid gevaarlijk of nadelig acht voor de openbare orde of de veiligheid van het land.

Mark t/ Belgische Staat (minister van Justitie).

Gezien het verzoekschrift op 23 Maart 1953 door Jack Mark ingediend;

.....
Overwegende dat verzoeker de nietigverklaring eist van een ministerieel besluit van 21 Januari 1953, waarvan hem op 27 Januari 1953 kennis is gegeven en waarbij hem bevel wordt gegeven het Rijk te verlaten met verbod er terug te keren; dat dit besluit werd genomen « Gelet op artikel 3, 2°, van de wet van 28 Maart 1952 op de vreemdelingenpolitie » en steunt op volgende beweegredenen : « Aangezien de aanwezigheid van de hierna beter bepaalde vreemdeling, die niet in het bezit is van de vergunning om zich in het Rijk te vestigen, nadelig geacht wordt voor de openbare orde »;

Overwegende dat niet betwist wordt dat verzoeker, te Antwerpen op 20 April 1908 geboren, in 1929 door nationaliteitskeuze Belg is geworden en in 1948 de Amerikaanse nationaliteit heeft verkregen; dat verzoeker niet aanvoert dat hij, op het tijdstip dat het besluit werd genomen, in het bezit was van de vergunning om zich in het Rijk te vestigen, als voorgeschreven bij artikel 2, 2°, van de wet van 28 Maart 1952; dat hij zelfs niet aanvoert dat hij op dat tijdstip een verblijfsvergunning bezat; dat hij zich enkel beroept op een verblijf in België van meer dan 20 jaar en op een verblijf in het Rijk van meer dan 10 jaar na de verkrijging van de Belgische nationaliteit, dat hij derhalve door artikel 5, 6°, van de wet van 28 Maart 1952 was beschermd, dat ingevolge artikel 5 van dezelfde wet alleen de Koning hem kan uitzetten en dit niet kan doen dan na advies van de bij artikel 10 ingestelde raadgevende commissie en onder verplichting in het besluit de conclusie van het advies van deze commissie op te geven;

Overwegende dat artikel 3, 2°, van de wet van

28 Maart 1952 de minister de bevoegdheid verleent om de vreemdeling wiens aanwezigheid hij voor de openbare orde, de veiligheid of de economie van het land gevaarlijk of nadelig acht, terug te wijzen; dat deze bevoegdheid volgens hetzelfde artikel moet worden onderscheiden van de bevoegdheid om een vreemdeling terug over de grens te zetten en, gelet op de bijzondere redenen op grond waarvan zij kan uitgeoefend worden, in zich het recht medebrengt om de vreemdeling de toegang tot het Rijk te verbieden; dat artikel 4, A, de Koning het recht voorbehoudt om de vreemdeling die de vergunning om zich in het Rijk te vestigen verkregen heeft, uit te zetten wanneer de Koning deze aanwezigheid gevaarlijk of nadelig acht voor de openbare orde of de veiligheid van het land; dat uit de vergelijking van deze teksten volgt dat de minister de bevoegde autoriteit is om een vreemdeling, wiens aanwezigheid voor de openbare orde nadelig wordt geacht, uit het land te zetten, wanneer deze vreemdeling geen vergunning heeft om zich in het Rijk te vestigen;

Overwegende dat verzoeker niet gerechtigd is, zich te beroepen op het feit dat hij, alvorens de Amerikaanse nationaliteit te verkrijgen, gedurende meer dan 10 jaar als Belg in België heeft verbleven, en daaruit af te leiden dat hij gelijkgesteld dient te worden met een vreemdeling die de vergunning om zich in het Rijk te vestigen verkregen heeft; dat de vreemdeling, die ingevolge nationaliteitskeuze of anderzijds Belg wordt, weliswaar niet kan worden uitgezet of teruggewezen, maar dat deze voordelen een gevolg zijn van de Belgische nationaliteit en niet kunnen worden opgeëist door hem die, op het tijdstip dat het uitzettings- of terugwijzingsbesluit wordt genomen, vrijwillig een andere nationaliteit heeft verkregen;

Overwegende dat verzoeker evenmin gerechtigd is zich te beroepen op een verblijf in België van meer dan 10 jaar, om te beweren dat het bevel het Rijk te verlaten met verbod er terug te keren hem alleen bij een koninklijk besluit, genomen na advies van de raadgevende commissie, had kunnen worden gegeven; dat artikel 5 niet uit het geheel van de wet mag worden gelicht; dat voor de toepassing van artikel 5 wordt ondersteld dat tegen de vreemdeling een besluit tot uitzetting moet worden genomen, dit wil zeggen dat hij in het bezit is van een vergunning om zich in het Rijk te vestigen, of wel de status van vluchteling bezit op het tijdstip dat hem bevel wordt gegeven België te verlaten; dat de middelen van verzoeker, die niet beweert op het tijdstip van de uitzetting een vergunning om zich in het Rijk te vestigen te hebben verkregen of de status van vluchteling te hebben bezeten, niet gegrond zijn; dat genoemd artikel 5, 6°, overigens rekening houdt met de banden die na een langdurig verblijf in België vermoed kunnen worden te bestaan; dat dit evenwel niet het geval is wanneer de vreemdeling zich na zijn verblijf in België naar het buitenland heeft begeven en daar een andere nationaliteit heeft verkregen.

Besluit :

Artikel 1. Het beroep wordt verworpen.

VLAAMSE JURISTEN

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

HOF VAN BEROEP TE GENT

3e Kamer — 5 November 1953

Voorzitter : M. Van den Abeele
Raadsheren : M.M. de Walque en Soenens
Advocaat-generaal : M. Vanhoudt
Advocaat : Mr Smedts

Geneesheer. — Weigering om gevolg te geven aan een vordering van de bevoegde gerechtelijke overheid om vaststelling te doen. — Bestanddeel van het strafbare feit : mogelijkheid om aan de vordering gevolg te geven.

Een bestanddeel van het strafbare feit, bestaande in het weigeren door een geneesheer om gevolg te geven aan een vordering van de bevoegde gerechtelijke overheid, strekkende tot het vaststellen van de aard en de omstandigheden van een misdaad of een wanbedrijf, is de mogelijkheid om aan de vordering te voldoen. Wanneer de aanwezigheid van dat bestanddeel niet is bewezen, moet de verdachte geneesheer worden vrijgesproken. (Art. 10 van de wet van 1 Juni 1849 en art. 22 van het K. B. van 21 Maart 1885).

Elskens en Vanbesien t/ O. M.

Overwegende dat de beroepen regelmatig zijn naar de vorm en tijdig werden aangetekend;

Overwegende dat uit de behandeling van de zaak vóór het Hof blijkt

1) dat de eerste rechter, om juiste redenen, die het Hof overneemt, de tweede verdachte Vanbesien wegens de te zijne laste gelegde feiten tot een rechtmatige straf veroordeeld heeft;

2) dat de ten laste van de eerste verdachte Elskens gelegde feiten niet ten genoegen van rechte bewezen zijn bij gebrek aan het bestaan in zijn hoofde van de door art. 10 der wet van 1 Juni 1849 en art. 22 K. B. d.d. 21 Mei 1885 vereist element te weten : de mogelijkheid aan de vordering gevolg te geven;

Overwegende inderdaad dat uit proces-verbaal nr 597 blijkt dat de verdachte om zijn weigering te rechtvaardigen twee redenen heeft aangehaald, 1) dat de tweede verdachte zijn cliënt was, 2) dat hij, Elskens, over geen sodiumcitraat beschikte;

Overwegende bovendien dat de verdachte Elskens in zijn besluiten vóór het Hof aanvoert, dat de bewijzen van de toestemming van zijn patiënt tot een bloedopneming voor hem door de verbalisanten niet voorgebracht werden, toen deze hem de vordering betekend hebben en dat zelfs op bedoeld ogenblik deze toestemming van de tweede verdachte nog niet verzocht was geweest;

Overwegende dat uit de ontleding van het Proces-verbaal 796 blijkt (stuk 3 alinea 3 van de bundel) dat de tweede verdachte Vanbesien door de eerste verdachte verzorgd werd, vooraleer dat de verklaring van deze tweede verdachte door de verbalisanten werd opgenomen («het slachtoffer werd daarna in zijn woning zelf door ons verhoord nopens het opgelopen ongeval»);

Overwegende dat zulks ook blijkt uit de verklaring van de verbalisanten (proces-verbaal 796 stuk 3 einde eerste paragraaf) «toen wij... de nodige vaststellingen gedaan hadden, heb ik, eerste opsteller per rijwiel voorop gereden ten einde de dokter te raadplegen om desgevallend een bloed- en urinestaal te nemen van het slachtoffer, indien deze er zou willen in toestemmen» waaruit voortvloeit dat de toestemming op het

einde van de verklaring van de tweede verdachte vermeld, nog niet verzocht was;

Overwegende dat deze passussen van het proces-verbaal 796 volledig overeenstemmen met de besluiten van eerste verdachte, vóór het Hof genomen dat de toestemming van zijn patiënt nog niet verleend was, toen hij door de verbalisanten opgevorderd werd om de bloedstalen te nemen, des te meer daar het proces-verbaal niet vermeldt dat de verbalisanten tegenover de geneesheer gewag hebben gemaakt van de toestemming van het slachtoffer;

dat trouwens tweede verdachte eerst tijdens zijn ondervraging om 20,45 uur zijn toestemming gaf tot een bloedonderzoek, terwijl eerste verdachte, Dr Elskens, reeds om 20,35 uur onderhoord werd nopens zijne weigering om aan de opeising van de verbalisant te voldoen (stuk 7);

Overwegende dat deze voorafgaande toestemming een onontbeerlijk element was van de geldigheid van de vordering van de verbalisanten, op zulke wijze dat, bij gebrek aan gezegde toestemming de geneesheer tot de bloedopneming niet mocht overgaan, des te meer daar hij de patiënt reeds verzorgd had (die later, in zijn huis verhoord, de toelating gaf)

Om deze redenen,

gelet op art. 24 der wet van 15 Juni 1935; de art. 186 en 211 en 191 van het Wetboek van Strafvordering en de wetsbepalingen in het eerste vonnis aangehaald, met uitzondering van art. 10 der wet van 1 Juni 1849; 22 K. B. van 31 Mei 1885; 43, 44, 48 en 49 van het Wetboek van Strafvordering, hier niet meer van toepassing, alle wetsbepalingen welke door de heer Voorzitter op deze terechtzitting aangehaald zijn;

Het Hof,

rechtdoende bij verstek ten aanzien van de tweede verdachte en op tegenspraak ten aanzien van de eerste verdachte,

ontvangt de ingestelde beroepen en, erover beslissende,

Bevestigt het bestreden vonnis wat de tweede verdachte aangaat;

Doet het te niet wat de eerste verdachte betreft en, opnieuw wijzende, spreekt hem vrij zonder kosten;

Kosten van beroep te laste van de Staat.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE KORTRIJK

5 Maart 1953.

Voorzitter: M. De Necker.

Rechters: M.M. Dhanens en Tahon.

Advocaten: Mrs Bauwens en Vantomme.

Burenrecht. — Afsluiting tussen twee erven in steden. — Een buurman is niet gerechtigd een door zijn nabuur opgerichte muur in betonplaten af te wijzen en laatstgenoemde te dwingen om bij te dragen in de kosten van oprichting van een muur in baksteen. — Vereiste hoogte van de afsluiting krachtens art. 663 B.W. — Verplichting tot bijdrage voor de helft in de kosten van een nieuwe muur met de vereiste hoogte in plaats van de te lage afsluiting. — Bijdrage in de kosten van de grondvesten, voor zover deze normaal zijn.

Het B.W. schrijft niet voor in welke materialen de afsluiting tussen huizen, binnenplaatsen en tuinen

in steden en voorsteden moet worden opgericht, doch bepaalt alleen de hoogte daarvan bij ontstentenis van afwijkend gebruik (art. 663 B.W.). Door «muur» moet worden verstaan een bouwwerk in harde materialen, samengehouden door mortel, kalk of cement. Bij het ontbreken van uitdrukkelijke wetsbepaling is het niet aannemelijk, dat de wetgever de vooruitgang der bouwtechniek heeft willen belemmeren door afsluiting in nieuwsoortige materialen, zoals betonplaten, te verbieden, voor zover zij voldoen aan de wettelijke vereisten. De nabuur is dus in beginsel niet gerechtigd een door zijn buurman in betonplaten opgerichte muur af te wijzen en die buurman te dwingen bij te dragen in de kosten van oprichting van een muur in baksteen.

De in het geding bedoelde afsluiting is echter slechts 1 m. 60 hoog, terwijl zij bij ontstentenis van afwijkend gebruik te Moeskroen krachtens art. 663 B.W. ten minste 2 m. 60 hoog behoort te zijn. Een muur, die niet aan de wettelijke vereisten voldoet, kan niet als afsluiting dienen en de nabuur is gerechtigd zelf een scheidsmuur op te richten, die tot afsluiting dienen kan, indien, zoals in casu, de bestaande muur niet kan verhoogd worden, maar voorafgaande afbraak noodzakelijk is. In zodanig geval heeft hij het recht van zijn buurman te vorderen, dat hij voor de helft bijdraagt in de kosten.

In de kosten van de grondvesten moet de nabuur slechts bijdragen, voor zover die grondvesten nodig zijn voor de wettelijke hoogte van de muur. Diepere grondvesten, die uitsluitend in het belang zijn van hem, die de muur bouwt, moeten te zijnen laste blijven, voor zover de kosten meer bedragen dan voor normale fundamenteën.

Latinne t/ Coolen

Overwegende dat partij Latinne hoger beroep instelt tegen een tussenvonnis van de Vrederechter van het kanton Moeskroen van 7 Oktober 1952 en tegen het eindvonnis van 4 November 1952, waarbij appellant veroordeeld wordt de bestaande afsluiting in betonplaten tussen zijn erf en dit van zijn buurman Coolen weg te nemen, alsook tussen te komen voor de helft in de kostprijs van een op te richten muur, die zal worden geplaatst op de grenslijn tussen de aangrenzende eigendommen der partijen;

Overwegende dat de oorspronkelijke vordering strekte tot het afbreken door oorspronkelijke verweerder, thans appellant, van een betonplaten-afsluiting, door hem opgetrokken op zijn grond, en tot zijn veroordeling om voor de helft bij te dragen in de kosten van de muur door oorspronkelijke eiser, thans geïntimeerde, op te trekken op de grenslijn der beide erven;

Overwegende dat appellant eigenaar is van een erf, gelegen te Moeskroen, Izegemstraat, palend aan de eigendom van geïntimeerde, en op zijn grond in 1936 een muur in betonplaten van 1.60 m. hoogte oprichtte ter afsluiting van de wederzijdse tuinen;

Overwegende dat geïntimeerde in 1952 de bedoeling te kennen gaf de tuinen te scheiden door een muur in baksteen, die hij zou oprichten op de grenslijn van beide eigendommen, 2,60 m. hoog, één steen dik en funderingen op 1,40 m. diepte, en op grond van art 663 B.W. beweert dat appellant in de kosten van het optrekken van zulke muur moet bijdragen;

Overwegende dat de wetgever in steden en voorsteden de gedwongen afsluiting heeft willen bevorderen en daarom aan eenieder toelaat zijn nabuur te dwingen om bij te dragen tot het bouwen en herbouwen van de afsluiting, die hun huizen, binnenplaatsen

en tuinen, gelegen in die steden en voorsteden, van elkander afscheidt; dit tot een hoogte van ten minste 3,20 m. in de steden van meer dan 50.000 zielen en van 2,60 m. in de andere, ten ware een afwijkend gebruik mocht bestaan (art. 663 B.W.) alsook aan ieder eigenaar toelaat van een aan een muur palend erf de scheidsmuur geheel of ten dele gemeen te maken, mits hij aan de eigenaar de helft der waarde betaalt (art. 661 B.W.);

Overwegende dat de wetgever door deze bepalingen een dubbel doel nastreefde, te weten: het belang der rust en der veiligheid bevorderen, waaraan meer behoefte bestaat in steden en voorsteden, en de beperking der kosten van de afsluitingen door het besparen van materialen en werk (De Page «Dr Civ» t V bl. 1046; Kluyskens, Bugerl. Recht, T. V, «Zakenrecht blz. 277; Gillet «Rede aan het wetgevend Lichaam nr 11 «Locré t IV bl. 195);

Overwegende dat het Burgerlijk Wetboek de materialen niet bepaalt, met dewelke de afsluiting of scheidsmuur tussen huizen, binnenplaatsen en tuinen moet worden opgericht, maar alleen de hoogte ervan bepaalt in afwezigheid van afwijkend gebruik;

Dat door «muur» moet worden verstaan een werk in harde materialen, samengehouden door mortel, kalk of cement;

Overwegende dat het onaanneembaar is, in afwezigheid van uitdrukkelijke bepaling, dat de Wetgever de vooruitgang der constructietechniek heeft willen belemmeren door afsluitingen in nieuwsoortige materialen, zoals muren in betonplaten, te verbieden, in zover echter deze aan de wettelijke vereisten beantwoorden; (Kluyskens «Burgerl. recht» t IV «Zakenrecht Blz 279; De Page «Dr Civ» t IV bl. 1048; Beudant «Dr Civ.» t IV nr 365. - Contra Hilbert «traité de la mitoyenneté» nr 583 en vlg.);

Overwegende dat de aanpalende eigenaar dus in principe het recht niet heeft een scheidsmuur in betonplaten, door de nabuur opgericht, af te wijzen en hem te dwingen bij te dragen in de kosten van oprichting van een muur in baksteen;

Dat de gemene muur eigendom is, waarvan ieder gemene eigenaar mag genieten volgens wettelijke bepalingen en in verband met de aard der gebruikte materialen en de aard van de muur;

Overwegende dat de eerste Rechter tijdens de plaatsschouwing vastgesteld heeft, dat de litigieuze betonplaten-muur, afsluiting tussen de erven van appellant en van geïntimeerde maar 1,60 m. boven de grond hoog is;

Dat geen afwijkend gebruik bestaat te Moeskroen, zodat de scheidsmuur, om te beantwoorden aan de wettelijke vereisten de wettelijke afmetingen moet hebben;

Overwegende dat een muur, die aan de wettelijke vereisten niet beantwoordt, als afsluiting tussen de erven niet dienen kan en de nabuur gerechtigd is zelf een scheidsmuur op te richten, die als scheiding dienen zal, indien zoals dit in casu het geval is, de bestaande muur niet kan verhoogd worden zonder voorafgaande afbraak;

Dat hij in zulk geval gerechtigd is de financiële tussenkomst van zijn nabuur te vorderen voor de helft der kosten;

Overwegende dat de nabuur maar zal moeten bijdragen in de kosten in zover de muur in normale voorwaarden opgetrokken wordt en dus grondvesten heeft in verhouding met de wettelijke hoogte van de muur;

Dat diepere grondvesten, gebouwd in het uitsluitend belang van diegene die de muur bouwt, voor het deel

dat de gewone kosten te boven gaat ten laste moeten blijven van degene, die de fundamenteën heeft laten bouwen;

Dat deze regel, welke wordt toegepast bij verhoging en verbreding van de muur (Verbr. 27 Maart 1884, Pas. 1884, bl. 87) ook toepasselijk is om identieke redenen op de grondvesten;

Om deze redenen,

De Rechtbank, alle verdere besluiten van de hand wijzende, verklaart het hoger beroep ontvankelijk en ten dele gegrond;

Bekrachtigt de bestreden vonnissen in hun beschikkingen, met dien verstande echter, dat de uitdrukking «met de nodige fundamenteën» moet worden verstaan in dien zin, dat appellant alleen zal gehouden zijn bij te dragen in de helft van de kostprijs der normale fundamenteën in verhouding tot een muur van twee meter zestig centimeter hoog;

Verwijst appellant in de kosten van beide aanleggen.

NOOT: Zie het hierna opgenomen vonnis in eerste aanleg van de Vrederechter te Moeskroen d.d. 4 November 1952.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE LEUVEN

13 Januari 1953

Voorzitter: M. Rubbrecht

H.M.: M. Terlinden

Advocaten: Mrs Nelissen, Hoschet en Anciaux.

Wegenverkeer. — Aanrijding. — Gelijke verantwoordelijkheid van de aanrijder (wegens overdreven snelheid) en van de Buurtspoorwegen (wegens slechte staat van onderhoud van het tramspoor ter plaatse).

Dat de aanrijder met grote snelheid heeft gereden, wordt afgeleid uit het feit dat de aangereden wagen ten gevolge van de aanrijding door de lichte wagen van de aanrijder zware schade heeft geleden.

Naast de overdreven snelheid van de aanrijder is ook de slechte staat van onderhoud van het tramspoor ter plaatse als oorzaak van het ongeval te beschouwen.

Gelijke verantwoordelijkheid van de aanrijder en van de Buurtspoorwegen.

Van Cutsem t/ Lepine en N.M. van Buurtspoorwegen.

Overwegende dat eiser Van Cutsem 21.500 frank schadevergoeding vordert van Lepine en de N. M. van Buurtspoorwegen wegens een aanrijding, die zich heeft voorgedaan op 22 Juli 1951 te Korbeek-Lo; dat verweerder Lepine de N. M. van Buurtspoorwegen in vrijwaring dagvaardt en van haar daarenboven 32.340 frank schadevergoeding vordert;

Overwegende dat de beide vorderingen n° 6109 en 6256 hetzelfde ongeval betreffen en derhalve dienen worden samengevoegd;

Overwegende dat de feiten als volgt blijken uit een ter zake ingesteld opsporingsonderzoek: Eiser Van Cutsem reed langs de Tiense steenweg van Korbeek-Lo naar Leuven. Uit de tegenovergestelde richting zag hij de sportauto van verweerder Lepine aankomen. Een tiental meter vóór eiser moest Lepine het tramspoor, dat schuin naar rechts loopt, oversteken. Daarbij slipte Lepine, zodat de achterkant van

zijn wagen tegen de voorkant van eisers wagen aanbotste. Op het ogenblik der feiten was de weg nat en glibberig. Het tramspoor steekt 2 tot 4 cm. boven het wegdek uit. Eiser had een vaart van ongeveer 30 km. Van Lepine wordt gezegd dat hij nogal snel reed, zonder nadere bepaling zijner snelheid;

Overwegende dat eiser aan verweerder Lepine overdreven snelheid ten laste legt, wijzende op de toestand van de weg, het gering gewicht van Lepine's wagen en de afstand van 35 à 40 m., die hij nodig had om te stoppen;

Overwegende dat dient te worden aangestipt dat uit de afstand van 35 à 40 m., die nodig was om tot stilstand te komen, moeilijk een besluit kan getrokken worden, omdat nergens uit blijkt dat Lepine, toen hij begon te slippen, geremd zou hebben; dat dit laatste eerder te zijnen voordele pleit;

Overwegende echter dat de grote schade, die eiser opliep, na botsing met een eerder lichte wagen, bewijst dat Lepine vrij hard heeft gereden, hetgeen ook met de verklaring van getuige Kauckelbergh Jeanine overeenstemt; dat het zeker onvoorzichtig was op een natte weg van druk verkeer te rijden, zoals Lepine heeft gedaan;

Overwegende echter dat Lepine gerechtigd was te verwachten dat het tramspoor zich in een normale staat van onderhoud bevond en geen uitzonderlijk gevaar opleverde; dat dit tramspoor niet gelijk lag met de weg, doch afwisselend van 2 tot 4 cm. erboven uitstak; dat zulks vanwege de N. M. van Buurtspoorwegen een nalatigheid in het onderhoud betekent, die haar verantwoordelijkheid ten gevolge heeft; dat dergelijke hindernis voor de weggebruikers slechts erkenbaar wordt als het te laat is en dus als onvoorzienbaar dient te worden beschouwd;

Overwegende dat de Rechtbank de overdreven snelheid van Lepine en het abnormaal gevaar van het tramspoor ter plaatse als de samenwerkende oorzaken beschouwt, waaraan het gebeurde is toe te schrijven;

Overwegende dat het billijk voorkomt de verantwoordelijkheid tussen Lepine en de Buurtspoorwegen gelijkelijk te verdelen;

Overwegende dat de door eiser Van Cutsem geleden schade dient te worden berekend op 21.500 frank, welk bedrag niet betwist wordt;

Overwegende dat de schade, door verweerder Lepine geleden, als volgt dient te worden berekend :

1° herstellen van auto	fr. 18.912
2° taks, het kwijten ervan is niet bewezen :	
3° depanneren	314
4° onbruikbaarheid ex aequo et bono	3.000
5° kliniekkosten	558
6° dokterskosten en geneesmiddel en	356
7° zedelijk schade, ex aequi et bono	1.000

totaal fr. 24.149

Overwegende dat eiser Van Cutsem geen enkele verkeersfout heeft begaan, die aan verweerder Lepine schade heeft veroorzaakt, zodat de wedereis niet gegrond is.

Om deze redenen :

Op het eensluidend advies, wat het beginsel der verantwoordelijkheid betreft, gegeven door de heer Terlinden, eerste substituut-Procureur des Konings. De zaken ^{rs} 6109 en 6256 van de algemene rol samenvoegende,

Rechtsdoende op tegenspraak en alle andere besluiten verwerpende;

Veroordeelt de Rechtbank verweerders Lepine en de N. M. van Buurtspoorwegen om aan eiser Van Cut-

sem ieder een schadevergoeding van 10.750 frank te betalen;

Veroordeelt de N. M. van Buurtspoorwegen om aan Lepine een schadevergoeding van 12.074,50 frank te betalen;

Bepaalt dat deze bedragen dienen te worden verhoogd met de wettelijke en de gerechtelijke interesten;

Legt de helft der proceskosten ten laste van ieder der veroordeelde partijen;

Verklaart de wedereis van Lepine ongegrond;

Zegt dat dit vonnis voorlopig uitvoerbaar zal zijn niettegenstaande hoger beroep en zonder borgstelling.

NOOT : Verg. Vred. te Leuven, 1e kanton, 4 December 1952, R. W. 1953-1954, kol. 82.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT

2e Kamer. — 3 Maart 1954.

Voorzitter : M. Bevernage.

Rechters : M.M. Tytgat en Colle.

Advocaat : Mr Van Hille.

Ongeoorloofde oorzaak. — Machtiging tot gedeeltelijke inhouding van wezenvergoeding nietig wegens strijd met art. 74, lid 3, K.B. van 19 December 1939 (samengeschakelde wetten op de Gezinstoelagen).

De onherroepelijke machtiging, door een tot wezenvergoeding gerechtigde verleend aan de Onderlinge Kas voor Gezinsvergoeding om maandelijks een gedeelte van de wezenvergoeding in te houden en uit te betalen aan een schuldeiser van de gerechtigde is nietig als zijnde in strijd met een wet van openbare orde, nl. met het K.B. van 19 December 1939 (samengeschakelde wetten op de Gezinstoelagen), waarvan artikel 74, lid 3, bepaalt dat de gezinsvergoedingen niet vatbaar zijn voor overdracht of inbeslagneming. Naar luid van artikel 6 B.W. mag bij bijzondere overeenkomsten niet worden afgeweken van de wetten, die op de openbare orde betrekking hebben.

Daar bedoelde machtiging mitsdien een ongeoorloofde oorzaak heeft, is zij krachteloos (artikel 1131 B.W.).

Onderlinge Kas voor Gezinsvergoedingen t/ C.O.O. te Zelzate.

Overwegende dat de oorspronkelijke vordering er toe strekte de appellante te doen veroordelen om aan de geïntimeerde de som van 2.125 fr. te betalen wegens achterstallige huurpenningen van het huis, Veldbruggestraat te Zelzate, toebehorende aan de geïntimeerde, en verhuurd aan V.;

Overwegende dat mevrouw D., echtgenote van V., op 16 September 1948 de appellante heeft gemachtigd maandelijks een bedrag van 425 fr. af te nemen van de haar uit te keren wezenvergoeding om te storten aan de geïntimeerde, dat tevens mevrouw V. D. zich tegenover geïntimeerde verbond deze machtiging en opdracht niet in te trekken noch op te zeggen, tenzij met toestemming van geïntimeerde;

Overwegende dat de appellante met deze schikking akkoord ging en regelmatig tot Mei 1953 de bedoelde stortingen aan de geïntimeerde heeft gedaan;

Overwegende echter dat mevrouw V. D. op 18 April 1953 aan de appellante heeft medegedeeld, dat zij voormelde machtiging introk, dat de appellante dan ook

haar maandelijksse stortingen aan de geïntimeerde van dan af heeft stopgezet;

Overwegende dat, nu haar aangeslotene niet meer instemde met de getroffen schikking, de appellante met recht aanvoert, dat zij niet kan gehouden zijn door een verbintenis, welke overigens in strijd is met de openbare orde;

Overwegende daaromtrent dat artikel 74 van het K.B. van 19 December 1939, samengeschakelde wetten aangaande de gezinstoelagen) uitdrukkelijk bepaalt dat de gezinsvergoedingen niet vatbaar zijn voor overdracht of inbeslagneming, dat naar luid van artikel 6 B.W. door bijzondere overeenkomst niet mag afgeveken worden van de wetten, waarbij de openbare orde betrokken is; dat derhalve de verbintenis tussen mevrouw V. D. en de geïntimeerde uit ongeoorloofde oorzaak aangegaan, geen gevolgen kan hebben (artikel 1131 B.W.);

Overwegende dat hieruit volgt dat de oorspronkelijke vordering als ongegrond diende afgewezen te worden;

Om die redenen,

de Rechtbank, verklaart het beroep ontvankelijk en gegrond...

NOOT. — Deze stelling is ongetwijfeld de juiste. De wet zegt dat de gezinsvergoedingen aan de moeder moeten betaald worden. Kon de vader haar verplichten een verbintenis aan te gaan die tot gevolg zou hebben dat de moeder met de gezinsvergoedingen een schuld, die normaal door de man moet betaald worden, zou moeten betalen, dan zou geheel het systeem der gezinsvergoedingen kunnen te niet gedaan worden.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

2e Kamer — 9 Juli 1953

Alleenrechtsprekend rechter : M. de Preter

O. M. : M. Hernould

Advocaten : Mrs Brouns en Baeté

Wegenverkeer. — Aanrijding veroorzaakt door het foutief rijden van een onbekend gebleven wielrijder. — Overmacht. — Aanrijder en aangeredene moeten ieder hun eigen schade dragen.

Aanrijding veroorzaakt doordat een wielrijder onvoorzien de rijweg heeft overgestoken, zodat de bestuurder van de aanrijdende wagen plotseling naar links moest uitwijken om de fietser te vermijden met het ongelukkig gevolg, dat hij op een gedeelte van de linkerkant van de weg een uit de tegenovergestelde richting komende vrachtauto heeft aangereden.

Aan de kant van de aanrijder is het ongeval dan veroorzaakt door overmacht. Wanneer de wielrijder niet is vereenzelvigd kunnen worden blijven wielrijder en aangeredene ieder hun eigen schade dragen.

Het aannemen van overmacht hangt in de eerste plaats af van het al dan niet onmiddellijk geleverde bewijs van het foutief handelen van een derde en in de tweede plaats van het lofwaardig doel, nl. het sparen van het leven van die derde, dat de aanrijder met de uitwijkingsmanoeuvre heeft willen bereiken.

Van Heukelom t/ Vermeiren.

Aangezien aanlegger aan verweerder verwijt op 20 Juni 1952 op de Churchill-laan te Schoten niet zijn rechterkant te hebben gehouden en niet meester te zijn gebleven van zijn snelheid, toen hij met zijn autovrachtwagen de tegenliggende kleine vrachtauto van aanlegger aanreed en deze laatste hierbij een schade berokkende van 15.050 frank;

Overwegende dat het strafrechtelijk onderzoek, waartoe dit verkeersongeval aanleiding gaf, door het parket zonder gevolg gelaten werd onder n° 24.364/1952, en huidig geding tijdig ingesteld werd;

Overwegende dat partijen akkoord gaan om te verklaren dat een fietser die aan de rechterkant van verweerder onvoorzien de Churchill-laan overstak, de enige oorzaak was, dat deze laatste plots naar links moest afzwenken om hem te vermijden en op een gedeelte van de linkerkant van die weg, de uit de tegengestelde richting komende vrachtauto van aanlegger aanreed;

Overwegende dat, in geval de fout van een derde, eerste en enige voorgewende oorzaak der aanrijding, niet onmiddellijk afdoende bewezen wordt, de schadeverwekkende aanrijder, wat hij ook desbetreffend moge aanvoeren, gehouden is de door zijn manoeuvre veroorzaakte schade te vergoeden, omdat hij dan het onafwendbaar iets, dus de overmacht, niet bewijst;

Dat daarentegen, wanneer de oorzakelijke fout van die derde wel en onmiddellijk bewezen wordt, de schadeverwekkende aanrijder bevrijd wordt van het vermoeden, dat op hem woog en dienvolgens niet heeft in te staan voor de vergoeding der schade, die hij niet foutief berokkende, en waarvan het dekken, wat voor hem zelve ook geldt voor rekening is van zelfde derde, en bij diens nietvereenzelvigen, door het noodlot op hun eigen debiet wordt geschoven;

Overwegende dat men tevergeefs zou aanvoeren dat indien men het sparen van een mensenleven, in casu dit van de fietsende derde, als overmacht beschouwt, men ook aan het sparen van zijn eigen leven hetzelfde karakter moet toekennen, derwijze dat, zo men bij het ontwijken van een plots opdagende tegenligger een regelmatig aanwezige weggebruiker schade berokkent, men ook zou moeten ontlast worden van de verplichting tot schadevergoeding, want dat men dan het zwaartepunt van de kwestie verschuift door het accent te leggen op het te bereiken doel in plaats van het te blijven leggen op de oorzaak, welke dit doel wettigde;

Dat bijgevolg het aannemen van overmacht hoofdzakelijk afhangt enerzijds van het al dan niet onmiddellijk geleverde bewijs van het foutief optreden vanwege een derde en in de tweede plaats van het hoogst nuttig en lofwaardig doel, dat de steller van de ontwijkende manoeuvre wil bereiken;

Overwegende dat ten deze de oorzakelijke fout van de fietsende derde door aanlegger toegegeven wordt, zodat aan verweerder geen verwijt kan gemaakt worden van het feit dat hij bij het nastreven van het lofwaardige doel, te weten het sparen van een mensenleven, een ontwijkingsmanoeuvre heeft uitgevoerd, waarvan de schadelijke gevolgen, die hem ook hadden kunnen treffen, in de huidige stand van zaken noodlottigerwijze voor rekening blijven van degene die ze onderging.

Overwegende mitsdien dat de ingestelde eis als ongegrond voorkomt.

.....

CORRECTIONELE RECHTBANK TE OUDENAARDE

11 Februari 1954.

Voorzitter : M. Soetens.
Rechters : M.M. Van de Velde en Wuyts.
O. M. : M. Langerock.
Advocaat : Mr Puissant.

Wegenverkeer. — Niet-strafbaarheid van de overtreding van het in het Besluit van de Regent d.d. 22 Mei 1947 vervatte verbod om met een onder dat Besluit vallend motorvoertuig te rijden, dat niet voorzien is van een brandblustoestel.

Het rijden met een onder het Besluit van de Regent dd. 22 Mei 1947 vallend motorrijtuig, dat niet voorzien is van een brandblustoestel, is niet strafbaar.

Ofschoon voormeld Besluit van de Regent het ten laste gelegde feit verbiedt, stelt het geen straf op de overtreding van dat verbod.

Artikel 3 van meergenoemd Besluit bepaalt een strafsancie enkel voor drie gevallen : afwezigheid van het voorgeschreven schouwingsbewijs, te zware lading, te groot aantal reizigers. De wetgever heeft hiermede uitdrukkelijk te kennen gegeven welke overtredingen strafbaar zijn gesteld; aldus is de strekking van de wettelijke bepalingen, ter uitvoering waarvan bedoeld Besluit genomen werd, daarvoor noch beperkt, noch uitgebreid.

O.M. t/ De Nul.

Overwegende dat verdachte vervolgd wordt op grond dat hij te Erembodegem de 3e Maart 1953 op de openbare weg een onder het B.R. 22 Mei 1947 vallende automobiel gebruikt heeft, die niet voorzien was van een brandblustoestel;

Overwegende dat voormeld B.R., alhoewel het het ten laste gelegde feit verbiedt, toch geen straf bepaalt in geval van overtreding van bedoelde verplichting;

Overwegende dat het Openbaar Ministerie betoogt, dat het B.R. dd. 22 Mei 1947 getroffen werd in uitvoering hetzij van het W.B. dd. 24 November 1947, hetzij van het W.B. van 30 December 1946, hetzij van het W.B. van 5 Maart 1936 (gewijzigd en aangevuld bij het W.B. van 14 November 1946), naar gelang het gaat over vervoer van zaken voor eigen rekening, over bezoldigd vervoer van personen ofwel bezoldigd vervoer voor rekening van derden; dat derhalve de bij het B.R. dd. 22 Mei 1947 als uitvoeringsbesluit bedoelde feiten strafbaar zijn, naar gelang het geval met de straffen, voorzien bij voormelde wetsbesluiten dd. 24 November 1947, 30 December 1946 en 5 Maart 1936;

Overwegende dat artikel 3 van meergenoemd B.R. dd. 22 Mei 1947 alleen een strafsancie bepaalt voor drie bepaalde gevallen, namelijk : gemis aan het voorgeschreven schouwingsbewijs, overdreven lading, overdreven aantal reizigers; dat hierdoor de wetgever uitdrukkelijk te kennen heeft gegeven welke overtredingen met correctionele sancties strafbaar zijn gesteld; dat aldus de strekking van de wettelijke basisbepalingen, op grond van dewelke het B.R. dd. 22 Mei 1947 getroffen werd, noch beperkt, noch uitgebreid werd;

Overwegende dat het rijden op de openbare weg met een onder het B.R. dd. 22 Mei 1947 vallende automobiel, welke niet voorzien was van een brandblustoestel, alleen inbreuk maakt op het technisch voorschrift, daaromtrent uitgevaardigd bij artikel 37 van de nota, gevoegd bij gezegd B.R. van 22 Mei 1947, dat naar luid van artikel 92 de Minister van Verkeers-

wezen, die er mee belasta is zich er van te vergewissen dat de voertuigen, waarop dit algemeen reglement van toepassing is, aan al de reglementsvoorschriften voldoen en behoorlijk onderhouden worden;

Overwegende bovendien dat niet is uitgemaakt of de autowagen van verdachte diende voor het vervoer van zaken voor eigen rekening, voor bezoldigd vervoer van personen of voor bezoldigd vervoer voor rekening van derden;

Overwegende ten slotte dat niet bewezen is dat het ten laste gelegde feit door verdachte gepleegd is, dat trouwens niet aan hem, doch wel aan zijn ondergeschikte afschrift is toegestuurd van het opgemaakte proces-verbaal;

Ontvangt het hoger beroep en, erop wijzende,

Bevestigt het bestreden vonnis;

Laat de kosten ten laste van de Staat.

RECHTBANK VAN HOOPHANDEL TE GENT

3e Kamer — 7 Januari 1954

Voorzitter : M. Reyniers
Rechters : M.M. d'Udekem en Aelterman
Referendaris : M. Cloquet
Advocaten : Mrs Dutordoir en Van Hille

Bankrekening. — Opening van een bankrekening op naam van een ander. — Bewijst niet het bestaan van een beding ten behoeve van die derde.

Het openen van een bankrekening op naam van een derde is niet voldoende om het bestaan van een beding ten behoeve van die derde te bewijzen.

Het openen van een dergelijke bankrekening op naam van een derde kan inderdaad worden verklaard door de blote bedoeling laatstgenoemde te laten genieten van het krediet van die rekening. Die bedoeling belet niet, dat hij die de rekening geopend heeft, tot dan toe alleen eigenaar blijft van het tegoed en er alleen over beschikt.

Het is algemeen gebruik bij de banken dat, wanneer hij die een rekening houdt, aan een ander wil toelaten over het in bewaring gegeven bedrag te beschikken, een model van de handtekening van de begunstigde of gemachtigde eerst bij de bank moet berusten.

Mortier t/N.V. Kredietbank en N.V. Kredietbank
t/ Mortier e.a.

Overwegende dat de vorderingen sub n° 2039 en n° 3147 verknocht zijn en als dusdanig dienen samengevoegd te worden;

Overwegende dat vaststaat dat Theophiel Mortier op 13 October 1944 bij de Kredietbank 95.000 frank in bewaring heeft gegeven en verklaart dit te doen voor rekening van zijn kinderen;

Overwegende dat Theophiel Mortier op dat ogenblik vader was van 4 kinderen, waarvan drie meerderjarige;

Overwegende dat eiser, Albert Mortier, op 13 October 1944 een van die meerderjarige kinderen van Theophiel Mortier was;

Overwegende dat Albert Mortier een derde vordert van voormelde som van 95.000 frank en van de interesten, welke deze som heeft opgebracht;

Overwegende dat eiser niet bewijst dat hij aan zijn vader enige opdracht had gegeven om in zijn naam

een som in bewaring te geven, noch zelfs dat hij ooit aan zijn vader de som ter hand heeft gesteld, die hij thans vordert, of enige andere, noch zelfs dat hij over dergelijke som beschikte en ze dus aan zijn vader zou hebben kunnen overhandigen;

Overwegende dat de vordering aldus niet gegrond voorkomt, voor zover zij op een lastgeving zou steunen;

Overwegende dat eiser evenmin bewijst dat Theophiel Mortier de uitbetaling van het in bewaring gegeven bedrag ten behoeve van eiser zou bedongen hebben;

dat het alleenstaande feit een bankrekening te openen op de naam van een derde niet volstaat om het bestaan van een beding ten behoeve van die derde te bewijzen;

dat de opening van een dergelijke afzonderlijke rekening inderdaad kan worden verklaard door de loutere bedoeling de genoemde persoon van het krediet van die rekening later te laten genieten;

dat die bedoeling niet belet, dat hij, die de rekening geopend heeft, tot dan alleen eigenaar blijft van het tegoed en er alleen over beschikt;

Overwegende dat volgens het algemeen gebruik bij de banken, wanneer hij, die een rekening opent, aan een derde wil toelaten over het bedrag van de in bewaring gegeven sommen te beschikken, er een model van de handtekening van de begunstigde of gemachtigde eerst bij de bank moet berusten vooraleer die derde van de rekening kan gebruik maken;

dat niet blijkt dat eiser ooit een model van zijn handtekening bij verweerster heeft neergelegd;

Overwegende dat nauwkeurige onderrichtingen vanwege Theophiel Mortier, wat dit betreft, zoveel te meer ten deze nodig waren om te kunnen aannemen, dat zijn kinderen een rechtstreeks recht zouden gehad hebben op de rekening, dat volgens de stelling van eiser slechts drie van de vier kinderen van Theophiel Mortier recht zouden gehad hebben op een deel van het in bewaring gegeven bedrag en dit elk voor een gelijk deel;

Overwegende dat eiser tot steun van zijn stelling niet met vrucht kan beroep doen op het feit dat de bank rechtstreeks aan drie kinderen van Theophiel Mortier, te weten aan Ester en Eli Mortier en aan Nelly Mortier die op 13 October 1944 nog minderjarig was, op de bedoelde rekening een bepaald bedrag heeft betaald tegen kwijtschift, door voornoemde kinderen ondertekend;

dat dit feit inderdaad niet noodzakelijk betekent dat die kinderen gerechtigd waren de door hen ontvangen betaling van de bank te eisen;

dat integendeel moet worden vermoed dat zij die betaling alleen hebben kunnen bekomen met de toestemming van hun vader;

dat Theophiel Mortier inderdaad tegen de gedane betalingen geen bezwaar heeft gemaakt, alhoewel hij alleen daartoe gerechtigd ware, indien voormelde betalingen rechtstreeks aan sommigen van zijn kinderen door de bank mochten geschied zijn zonder zijn toestemming;

Overwegende dat uit wat voorafgaat volgt dat de vordering van Albert Mortier tegen de Kredietbank niet gegrond voorkomt en dat derhalve de oproeping tot vrijwaring, door de Kredietbank gericht tegen de vader en tegen de andere kinderen Mortier zonder voorwerp wordt;

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Melding makende dat de artikelen 2 en 30 tot 42 der taalwet van 15 Juni 1935 zijn nageleefd;

Voegende samen als verknocht de zaken sub n° 2039 en n° 3147;

Verklaart de vordering ontvankelijk, doch niet gegrond;

Dienvolgens wijst ze van de hand en verwijst eiser in de kosten;

Verklaart de oproeping tot vrijwaring zonder voorwerp geworden, wijst ze dienvolgens van de hand, verwijst eiseres tot vrijwaring in de kosten.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE AALST

1e Kamer. — 13 Juli 1953.

Voorzitter : M. Bessems.

Rechters : M.M. Cremers en Meganck.

Referendaris : M. Van den Bergh.

Advocaten : Mrs Claus en Grysolle.

Faillement. — R.M.Z. — Voorrecht van de vordering tot verhoging van de bijdrage van de werkgever wegens te late aangifte. — Krachtens art. 508 Fw. blijven de kosten van verificatie ten laste van de schuldeiser, die zijn vordering niet tijdig heeft ingediend overeenkomstig art. 496 Fw.

De bij het K.B. van 6 September 1946, genomen ter uitvoering van artikel 12, § 1 van het wetsbesluit van 28 December 1944 op de R.M.Z., gewijzigd bij artikel 2 van het Wetsbesluit van 6 September 1946, bepaalde verhoging van de bijdrage van de werkgever wegens te late gedane aangifte ten bedrage van 500 fr. of een veelvoud daarvan is een bevoorrechte vordering krachtens artikel 12bis van het Wetsbesluit van 28 December 1944 (ingevoegd bij artikel 3 van het Wetsbesluit van 6 September 1946).

De schuldeiser, die zijn vordering niet tijdig heeft ingediend binnen de bij het vonnis van faillietverklaring bepaalde termijn door nederlegging ter Griffie van de Rechtbank van Koophandel van de aangifte zijner vordering met de bewijsstukken overeenkomstig artikel 496 Fw. draagt de kosten van de verificatie krachtens artikel 508 Fw.

De schuldeiser kan de aangifte zijner vordering niet op een eigen door hem gefantaseerde wijze doen in afwijking van artikel 496 B.W.

R.M.Z. t/ faillissement Ateliers de la bonne Espérance.

Overwegende dat de R.M.Z. de 22 December 1952 aangifte heeft gedaan van een bevoorrechte schuld-vordering van 989.315 fr., met de verzuimsrente tegen 5 % op grond van een op 4 November 1952 afgesloten rekeninguittreksel; dat hij de 20 April 1953 aangifte heeft gedaan van een tweede bevoorrechte schuld-vordering van 78.966 fr., met de verzuimsrente tegen 5 % op grond van een op 2 Maart 1953 afgesloten rekeninguittreksel; dat de sluiting van de vaststelling der schuld-vorderingen was gesteld op 4 December 1952, zodat de te laat gedane aangiften niet konden opgenomen worden in het verbaal van sluiting van de vaststelling der schuld-vorderingen en de schuldeiser verplicht was te dagvaarden, wat hij heeft gedaan, voor de eerste aangifte op 16 Maart 1953 en voor de tweede aangifte op 9 April 1953;

Overwegende dat de curatoren de juistheid dezer aangiften erkennen; dat enkel betwisting bestaat

nopens het gevorderde voorrecht voor de vermeerdering van 500 fr., ingevoerd door artikel 1 van het Besluit van de Regent, van 7 September 1946 en nopens de gerechtskosten, welke op de verificatie van de eerste aangifte zullen vallen;

Wat het voorrecht betreft :

Overwegende dat het Wetsbesluit van 6 September 1946 in zijn artikel 3 bepaalt wat volgt : « De besluitwet dd. 28 December 1944, betreffende de maatschappelijke verzekering der arbeiders, wordt aangevuld door een als volgt luidend artikel 12bis : De betalingen der onder artikel 3, al. 6 voorziene bijdrage, alsmede der onder artikel 12, § 1 voorziene bijdragevermeerdering en interest van verwijl, is gewaarborgd door een voorrecht dat rang neemt onmiddellijk na nr 4 quater en onder nr 4 quinquies van artikel 19 der wet dd. 16 December 1851 op de voorrechten en hypotheek »;

Dat artikel 12 § 1, gewijzigd door artikel 2 van het Wetsbesluit van 6 September 1946, een bijdragevermeerdering en een interest van verwijl bepaalt, welke door de werkgever verschuldigd zijn wanneer hij zijn verbintenis niet naleeft en waarvan het bedrag en de toepassingsvoorwaarden bij Koninklijk Besluit vastgesteld worden;

Dat in uitvoering van dit Wetsbesluit het Koninklijk Besluit van 7 September 1946 werd genomen, hetwelk onder meer bepaalt, dat de te late aangifte de schuld verhoogt met 500 fr. of een veelvoud daarvan;

Overwegende dat het zonder belang is, dat het voorrecht werd bepaald bij het Wetsbesluit van 6 September 1946, terwijl de verhoging met 500 fr. slechts werd ingevoerd door het Koninklijk Besluit van 7 September 1946; dat inderdaad uit de hiervoren aangehaalde teksten blijkt, dat de wetgever op 6 September 1946 heeft bedoeld het voorrecht toe te kennen ook aan de bijdragevermeerderingen, die in de toekomst bij Koninklijk Besluit zouden bepaald worden;

Wat de kosten betreft :

Overwegende dat krachtens artikel 508 Fw. de kosten der verificatie ten laste moeten blijven van de schuldeiser, die zijn vordering te laat heeft ingediend;

Overwegende dat de eiser ten betoge dat hij de kosten van de eerste verificatie niet behoeft te dragen, aanvoert « dat aan de curator aangifte dezer schuld-vordering werd gestuurd bij aangetekende brief, dd. 27 November 1952; dat deze aangifte door de curator niet werd neergelegd ter griffie, zodat de raadsman van verzoeker verplicht was ter griffie aangifte van schuld-vordering te doen, hetgeen is geschied op 22-12-1952 »;

Overwegende dat de eiser gedrukte formulieren bezit, bestemd voor de curatoren en luidend als volgt : « Meester, Wij verzoeken U hierbij de aangifte van schuld-vordering te vinden van de R.M.Z.; wij voegen er een uittreksel van rekening van de belanghebbende bij tot staving van bedoelde schuld-vordering. De bundel met de door belanghebbende ingediende driemaandelijks aangiften kan U, op uwe aanvraag, medegedeeld worden »;

Overwegende dat de eiser uit het oog verliest dat bij beschikkingen, die de openbare orde aanbelangen, de aangifte samen met de bewijsstukken op de griffie moeten worden neergelegd (artikel 496 Fw.), waar ze blijven berusten tot het over de betwistingen te wijzen vonnis en waar ze op elk verzoek aan de belanghebbenden ter inzage worden medegedeeld (artikel 506 Fw.); dat aldus aan de belanghebbenden de mogelijkheid wordt gegeven met kennis van zaken bezwaren in te dienen (artikel 503 en 504 Fw.);

Overwegende dat de eiser een eigen procedure fantaseert, de aangifte aan de curator stuurt, daar geen bewijsstukken bijvoegt (vermits een rekeninguittreksel niet als bewijsstuk kan beschouwd worden, zonder de bescheiden, die iedere post van het rekeninguittreksel rechtvaardigen) en de rechten miskent der belanghebbenden, die bezwaren zouden willen indienen;

Overwegende dat de curator de verplichting niet heeft de fantasie-procedure van de eiser in overeenstemming te brengen met de wet; dat de aangifte op de griffie dd. 22-12-1952 te laat is gedaan en dat geen aanleiding bestaat om af te wijken van artikel 508 Fw., dat de kosten der verificatie ten laste van de schuldeisers, die hun vorderingen te laat hebben ingediend;

Overwegende bovendien dat de tweede aangifte, dd. 20 April 1953, volgens rekeninguittreksel afgesloten op 2 Maart 1953, alleszins te laat werd ingediend en aan de eiser de verplichting oplegde te dagvaarden; dat hij op 16 Maart 1953, toen hij dagvaardde om de verificatie van zijn eerste aangifte te bekomen, in de mogelijkheid was daarin de tweede aangifte te begripen en aldus de kosten te vermijden van één der dagvaardingen, waarover hij zich thans beklaagt;

Overwegende dat voor het opmaken van het exploit en de andere akten van rechtspleging de artikelen 2, 10, 34, 36 en 37 der wet van 15 Juni 1935 werden toegepast;

Om deze redenen,

De Rechtbank,

Na de rechter-commissaris vóór de debatten gehoord te hebben op de zitting van 28 April 1953, zegt dat de vordering van eiser als bevoorrecht zal ingeschreven worden voor de bedragen van 989.966 fr., met de verzuimsrente tegen 5 %; verwijst de schuldeiser in de kosten.

VREDEGERECHT TE MOESKROEN

4 November 1952.

Plaatsvervangende rechter : M. J. Wille.
Advocaten : Mrs. Vantomme en Bauwens.

Burenrecht. — Afsluiting tussen twee erven in steden.

— Een der burenen kan wegneming van een betonplaten muur vorderen en bijdrage voor de helft in de kosten van een op te richten bakstenen muur, zo hij daarbij een rechtmatig belang heeft. — Hij, die een betonplaten muur wil oprichten, moet vooraf de toestemming daartoe vragen van zijn nabuur.

Een afsluiting in baksteen kan niet geweigerd worden, wanneer een der burenen (toekomstig mede-eigenaar) belang heeft bij een muur die hem de gewone voordelen kan bieden, waarvan sprake is in de eerste afdeling van Hoofdstuk II, Boek II, Titel IV B.W., afdeling die handelt over de gemene muren en waarin art 663 voorkomt. Een nabuur kan niet genooddaakt worden genoegen te nemen met een afsluiting in betonplaten, wanneer waarschijnlijk is, dat hij naderhand de muur zal willen gebruiken om er een gebouw op te doen steunen. De nabuur is niet verplicht zich tegen het bouwen van een betonplatenmuur te verzetten op het ogenblik der oprichting. Hij, die de afsluiting doet oprichten, moet vooraf de toestemming inwinnen van zijn buurman.

Veroordeling tot wegneming van de betonplaten-

muur en tot bijdrage voor de helft in de door de natuur te bouwen bakstenen muur.

Coolen t/ Latinne.

Herzien Ons tussenvonnis van 7 Oktober 1952, gezien het proces-verbaal van plaatsopneming van 11 Oktober 1952;

Aangezien de eis ertoe strekt verweerder te horen veroordelen om de door hem op de grenslijn van zijn eigendom geplaatste muur — die uit betonplaten bestaat — weg te ruimen en om de helft van de kostprijs te betalen van een muur in baksteen met een lengte van zes meter, op de scheidslijn der aanpalende eigendommen van partijen op te richten;

Aangezien verweerder zich tegen de eis verzet en beweert dat de bestaande afsluiting met betonplaten aan de vereisten van de wet voldoet;

Aangezien de betonnen muur slechts een hoogte heeft van 1,60 m. boven de grond, terwijl te Moeskroen bij gebrek aan afwijkende gebruiken een hoogte van 26 decim. alleen met de wettelijke voorschriften overeenstemt;

Aangezien bijgevolg, met of zonder betonplaten, een afsluiting opnieuw zal moeten gebouwd worden daar de gebruikte palen geen verhoging toelaten;

Aangezien verweerder genoegzaam zijn voorkeur voor betonplaten heeft te kennen gegeven, zodat in het litigieuze geval dient te worden nagegaan of aan zijn wens kan worden voldaan;

Aangezien in het kanton Moeskroen het bouwen van afsluitingen in betonplaten op gemene kosten tot heden geen gewoonte is geworden; dat anderzijds op te merken valt, dat vele afsluitingen uit zulke materialen vervaardigd — afgezien van een niet-esthetisch uitzicht — schuins staan of gebarsten zijn, tengevolge soms van zich ontwikkelende leibomen, die langs gemene muren groeien (art. 35 van het Landbouwwetboek);

Aangezien een gespecialiseerd auteur nog steeds de mening vooropstelt dat art 663 van het B.W. een stenen muur voorschrijft (Hilbert, *Traité général des servitudes foncières*, livre III n° 606 p 54 édition 1948);

Aangezien nochtans de meerderheid van rechtspraak en rechtsleer de betonplaten principieel niet verworpt (R.P.D.B. v° Servitude nr 233; De Page boekdeel V, nr 1185; Kluyskens, *Zakenrecht* nr 294; Burg. Rb. Brussel 15 Mei 1930, P.P. 1930 nr 281; Rev. prat. Not. 1930 bl. 447; Vrederecht Bergen 15-3-1933 B.J. 1933, 439; J.J.P. 292; Vrederecht Chatelet J.J.P. 1937 121, Vrederecht Audenaarde 25-7-1938 Rechtsk. Weekbl. 39-40 kol. 1158; Vrederecht Namen, 2-6-1939, J.J.P. 1939, 389; Vrederecht Schaarbeek 17-10-1941 J.J.P. 1943; 19, Vrederecht Aalst 18-10-1950 J.J.P. 1950 182);

Aangezien dienvolgens de vroegere afwijzende houding ten opzichte van betonplaten (zie *Rechtbank Charleroi* 14-10-1927 J.P. 29-4-1928. PP. 1928, bl. 61,76: dans les clôtures urbaines, le béton n'a point fait ses preuves) thans moeilijk te verdedigen valt; dat wellicht met een technische vooruitgang en de hoge kosten van een muur in baksteen mag rekening gehouden worden;

Aangezien de afsluiting in betonplaten ook niet steeds kan opgelegd worden, alhoewel zij de rust en de veiligheid tussen burens mocht verzekeren; dat onder meer een voorbehoud dient te worden gemaakt, wanneer er normaal kwestie kan zijn een werk aan te brengen tegen de gemene muur, zodat in iedere zaak de rechter in feite moet oordelen welke mate-

rialen dienen te worden gebruikt (Rb Brussel 15-5-1930, en aantekening J.S. in Pand. Per. 1930 nr 281);

Aangezien verweerder beweert, dat eisers bedoeling niet is een muur op te richten, maar wel een veranda; dat in ieder geval voor zulk of gelijkaardig werk een afsluiting in steen zeer nuttig zou zijn, dat inderdaad de litigieuze afsluiting paalt aan een binnenplaats rechteover de achtergebouwen van het huis van eiser;

Aangezien ons inziens een afsluiting in baksteen niet kan geweigerd worden, wanneer een der toekomstige mede-eigenaars er een rechtmatig belang bij heeft een muur te bezitten, die hem de gewone verdeling kan bieden, waarvan sprake is in de eerste afdeling van Hoofdstuk II van Boek II titel IV van het Burgerlijk Wetboek, afdeling die handelt over de gemene muren en waarin art. 663 voorkomt;

Aangezien zulk een rechtmatig belang mag verondersteld worden, wanneer de op te trekken afsluiting als scheiding moet dienen niet tussen twee tuinen, maar zoals ter zake tusen een tuin en een binnenplaats;

Aangezien een afsluiting in betonplaten moeilijk kan opgedrongen worden, wanneer naderhand waarschijnlijk een der aangrenzende mede-eigenaars zal willen gebruik maken van de gemene afsluiting om er bv. een gebouw op te doen steunen; dat hij dan de betonplaten zal moeten laten vervangen op zijn kosten door een muur in baksteen (art. 659 B.W.), terwijl de buurman zou mogen beweren, dat ook de nieuwe muur gemeen is (Kluyskens, *Zakenrecht*, nr 331);

Aangezien verweerder ook opwerpt dat eiser of zijn rechtsvoorganger zich tegen de betonplaten had moeten verzetten op het ogenblik, dat de thans bestaande afsluiting werd opgericht; dat weliswaar art. 663 B.W. niet van openbare orde is, maar verweerder zelf eisers toestemming vooraf behoorde in te winnen;

Aangezien verder eiser fundamenteën vordert van 1,40 m., maar dat niets laat vermoeden dat zulke diepe en abnormale fundaties nodig zijn; dat trouwens de muur zal gebouwd worden onder de verantwoordelijkheid van aannemer en bouwmeester (art. 2270 van het B.W.), daar het ons raadzaam voorkomt de muur te laten uitvoeren onder toezicht van een bouwmeester;

Aangezien verweerder zich niet heeft geuit omtrent de voorwaarden van een muur in baksteen, dat indien eiser een muur van een steen dik heeft gevraagd, het recht dient te worden toegevoegd aan verweerder een muur te vragen van anderhalve steen dik, dikte, die de stevigheid van de muur kan bevorderen.

Om deze redenen,

Wij, plaatsvervangende Vrederechter, beslissende op tegenspraak en in eerste aanleg, gezien de wet van 15 Juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, veroordelen verweerder om de bestaande afsluiting in betonplaten weg te nemen binnen de acht dagen na de betekening van dit vonnis; — veroordelen hem verder tot het betalen aan eiser van de helft van de kostprijs van een op te richten muur, die zal geplaatst worden op de grenslijn tussen de aangrenzende eigendommen der partijen. Zeggen voor recht dat de muur een lengte zal hebben van zes meter, een hoogte boven de grond van 2,60 m., met de nodige fundamenteën, een dikte van 22 cm. of zelfs een dikte van anderhalve steen, indien verweerder dit verkiest en zulks te kennen geeft aan eiser binnen de acht dagen van de betekening van dit vonnis.

Zeggen dat vermelde muur zal gebouwd worden door

een aannemer en bouwmeester, door partijen in der minne aan te wijzen, zoniet door de N.V. Entreprises générales de Constructions Deklerck & Fils, gevestigd te Moeskroen, en de heer Lucien Fache, bouwmeester; en dat het deel van de totale kosten van opbouw van bedoelde muur invorderbaar zal zijn op enkel vertoon van de kwijtschriften van aannemer en bouwmeester;

Veroordelen verweerder tot de kosten des gedinges. Zeggen dat er geen redenen voorhanden zijn om het vonnis uitvoerbaar te verklaren bij voorraad.

NOOT: Zie in deze zaak het hiervoor opgenomen vonnis in hoger beroep op 5 Maart 1953 gewezen voor de Rechtbank te Kortrijk.

VREDEGERECHT TE ROESELARE

29 Mei 1953.

Rechter: M. J. Verbeke.

Advocaten: Mrs Beele en Van Tyghem.

Pacht. — Opzegging. — Inroeping door de pachter van de bepaling van art. 1774 § 2 B.W. omtrent de duur van de pacht. — Geen verval krachtens art. 1775, lid 4, B.W. — De opzegging is geldig, doch slechts tegen de wettelijk toegelaten datum.

De bepaling van het vierde lid van artikel 1775 B.W. (artikel 14 van de wet van 7 Juli 1951) moet worden verstaan in verband met het artikel, waarin zij is opgenomen, welk artikel regelt de opzeggingstermijn, de vorm van de opzegging en de redenen, waarom opzegging mag gedaan worden.

Daaruit moet afgeleid worden dat het in voormeld vierde lid bedoelde verval slechts betreft de bezwaren aangaande de opzeggingstermijn, de vorm van de opzegging en de redenen van de opzegging.

Wanneer de pachter binnen drie maanden na de betekening van de opzegging geen verzet heeft gedaan, behoudt hij dus nog steeds het recht zich te beroepen op de bepaling van artikel 1774 § 2 B.W. (artikel 11 van voormelde wet) omtrent de duur van de pacht, welke bepaling daarenboven van openbare orde is. De pachter blijft dus gerechtigd nog steeds de wettelijke verplichte duur van negen jaren in te roepen.

De opzegging tegen een vroegere datum dan door de wet toegelaten is geldig, doch de Rechter moet haar uitwerking verdagen tot op de bij de wet toegelaten datum; de voornaamste betekenis van de opzegging is immers de uitdrukking van de wil van de verpachter om een einde te maken aan de pacht-overeenkomst; de misslag omtrent de datum, tegen dewelke mag worden opgezegd, heft die wilsuitdrukking niet op.

Boston t/ Vinckier.

Aangezien de vordering ten doel heeft de door eisers aan verweerder gedane opzegging van de pacht van een hoeveke, groot ongeveer 5 Ha., gelegen te Rumbeke, Potaertstraat, tegen 1 October 1955, geldig en van waarde te horen verklaren; dienvolgens verweerder te horen veroordelen bedoeld goed te verlaten en ter vrije beschikking van verzoekers te stellen tegen 1 October 1955 en, voor wat het land betreft, naarmate het scheren en weren der vruchten het tijdstip van

1 October 1955 voorafgaat, zoniet eruit gezet te worden bij rechtsmacht;

Gelet op het proces-verbaal van niet-verzoening, getekend ter zitting van 3 April 1953;

Aangezien verweerder in de eerste plaats opwerpt dat de pacht eerst ingegaan is in 1947 en derhalve eerst verstrijkt in 1956, daar volgens artikel 1774 par. 2 B.W. de duur van de pacht bij een eerste ingebruikneming niet minder mag zijn dan negen jaar;

Aangezien eisers aanvoeren dat het niet gaat om een eerste pacht, maar om de voortzetting van de vroegere pacht, welke bestond op naam der ouders;

Aangezien partijen daaromtrent karige gegevens verstrekken, doch uit de behandeling der zaak is gebleken dat vanaf 1947 de kwijtschriften voor de pacht-prijs, die vroeger steeds op naam van de wed. Vynckier geschreven stonden, op naam van verweerder gesteld werden;

Aangezien daarenboven, indien het hier een voortgezette pacht was geweest, de opzegging had dienen te geschieden aan de pachtgerechtigden, dus aan al de erfgenamen van de vroegere pachter Vynckier H.;

Aangezien eisers door slechts opzegging te doen aan verweerder alleen zelf aantonen, dat zij slechts één pachter erkennen en derhalve dan ook vanaf 1947 een nieuwe pacht aangegaan werd, die als eerste ingebruikneming eerst kan verstrijken op 1 October 1956;

Aangezien eisers verder inbrengen dat verweerder echter te laat dit bezwaar heeft opgeworpen, daar hij geen verzet heeft gedaan tegen de opzegging;

Aangezien eisers zich hierbij beroepen op lid 4 van het nieuw artikel 1775 B.W. (artikel 14 van de wet van 7 Juli 1951), dat luidt: « Binnen drie maanden na de betekening van de opzegging kan de pachter, op straffe van verval, daartegen verzet doen, hetzij hij zich op de nietigheid ervan beroept, hetzij hij de geldigheid of de gegrondheid van de aangevoerde reden of redenen betwist. »;

Aangezien echter deze bepaling moet worden verstaan in het verband, waarin zij is opgenomen in het artikel, dat de opzeggingstermijn, de vorm der opzeggingen en de reden, waarom opzegging mag gedaan worden, regelt;

Aangezien daaruit moet worden afgeleid, dat het in voormeld lid 4 bedoelde verval, slechts betreft de bezwaren aangaande de opzeggingstermijn, de vorm van de opzegging en de redenen;

Aangezien het gebrek aan verzet de tekortkomingen aan andere artikels van de Pachtwet niet dekt en dus ook niet de bepalingen omtrent de duur van de pacht, vervat in artikel 1774 par. 2 B.W. (artikel 11 van genoemde wet), die daarenboven van openbare orde zijn;

Aangezien aldaar met bijzondere zorg door de Wetgever de uitzonderingen op de algemene regel van de duur van de pacht zijn uitgestippeld, derwijze dat geen andere dan de aldaar opgegeven kunnen worden aangenomen op gevaar of aan de wet toe te voegen;

Aangezien derhalve verweerder nog steeds gerechtigd is de wettelijk verplichte duur van negen jaar in te roepen;

Aangezien het feit, dat opzegging gedaan is tegen een vroegere datum, niet belet dat zij geldig is, doch medebrengt dat haar uitwerkselen door de rechter dienen verdaagd te worden tot op de geldige datum, daar het voornaamste bestanddeel van een opzegging de wilsuitdrukking is een einde te maken aan de overeenkomst en de misslag betreffende de datum, de wilsuitdrukking niet opheft;

Om deze redenen:

De Rechtbank, alle andere of tegenstrijdige besluiten van de hand wijzende, verklaart de door eisers aan verweerders gedane opzegging van de pacht van het hofstedeke, gelegen te Rumbek, Potaertstraat, door verweerder in pacht gehouden, geldig, doch slechts van kracht tegen 1 October 1956;

veroordeelt derhalve verweerder bedoeld goed te verlaten en ter vrije beschikking van eisers te stellen tegen 1 October 1956 en, wat het land betreft, na het scheren en weren der vruchten vóór 1 October 1956 en indien verweerder in gebreke mocht blijven daaraan na betekening van dit vonnis te voldoen, machtigt eisers verweerder uit te zetten met de zijnen en allen, die zich aldaar zullen bevinden, met opstraatstelling van zijn meubels en roerende voorwerpen.

BALIELEVEN

ZESTIGJARIG BEROEPSJUBILEUM VAN MR FRANS WITTEMANS

Op 10 Juni i.l. werd te Antwerpen het zestigjarig beroepsjubileum gevierd van Mr Frans Wittemans. Dergelijke gebeurtenis is vanzelfsprekend volkomen uitzonderlijk en de zeer talrijke vrienden van de jubilaris hadden er dan ook aan gehouden hem te dezer gelegenheid hun oprechte hulde en hun warme vriendschap te betuigen.

Mr Wittemans had de wens uitgedrukt dat niet een plechtige huldezitting zou belegd worden in het Assisenhof. Het was zijn verlangen dat alles op bescheiden wijze zou geschieden.

Dit heeft niet belet dat de huldemanifestatie een werkelijk groots karakter heeft aangenomen en dat de dag van 10 Juni voor al de vrienden van Mr Wittemans een onvergetelijke dag is geworden.

In de voormiddag werd Mr Wittemans ontvangen door de Raad der Orde van de Balie van Antwerpen in zijn gewoon vergaderlokaal ten Gerechtshove. De nachtrans ruime zaal was veel te klein om de talrijke confraters plaats te bieden, die er hadden aan gehouden de vergadering bij te wonen.

Stafhouder Mr R. Victor sprak eerst de jubilaris toe en wenste hem in naam van de Balie van harte geluk. Hij deed uitschijnen dat Mr Wittemans niet alleen een groot advocaat was, die zich met hart en ziel aan de behandeling van de hem toevertrouwde zaken heeft gegeven, doch dat hij vooral een persoonlijkheid was die heel zijn beroepsactiviteit uitsluitend gesteld had in het teken van de rechtvaardigheid. Onverdroten werker, correct en loyaal confrater, vriend van de jongeren aan de Balie, dit zijn enkele titels die Mr Wittemans de hoge waardering en de oprechte sympathie van al zijn confraters hebben doen verwerven.

Doch de Stafhouder deed ook uitschijnen dat Mr Wittemans nog op zoveel ander gebied dan op strikt professioneel terrein werkzaam is geweest, niettegenstaande zijn activiteit aan de Balie stellig van aard zou geweest zijn om een schoon en vruchtbaar leven volledig te vullen.

Er werd vermeld dat Mr Wittemans nog gedurende vele jaren senator geweest is en dat hij in het parlementaire leven een buitengewoon belangrijk aandeel heeft genomen. In dit verband werd ook in herinnering gebracht dat de zaak van de juridische emancipatie der gehuwde vrouw in Mr Wittemans een onverpoosd strijder heeft gevonden en dat hij een belangrijk aandeel heeft genomen in het tot stand komen

van de wet van 1932 op de wederzijdse rechten en plichten der echtgenoten.

Mr Wittemans is ook een historicus geweest van betekenis en zeer talrijk zijn de studies en boekwerken die hij gewijd heeft aan de vrijheidsstrijd in de 16e eeuw en aan allerlei geestelijke bewegingen. Ook thans gaat hij nog voort met regelmatig als journalist in de Antwerpse dagbladen artikelen te publiceren betreffende de Antwerpse geschiedenis, die door het publiek ten zeerste gewaardeerd worden.

De Stafhouder onderlijnde verder dat Mr Wittemans ook een belangrijke rol gespeeld heeft in het geestelijk leven door zijn studies over vergelijkende godsdienstwetenschap en spiritualisme, waarvoor hij talrijke reizen naar de vreemde ondernam en in contact bleef met hoogstaande personaliteiten op het internationale plan.

De jubilaris heeft zich ook beziggehouden met kunst en letterkunde en gaf verzenbundels uit, waarin hij zijn liefde tot het leven en tot de natuur bezong. Deze liefde tot het leven in al zijn facetten maakte van Mr Wittemans ook een beoefenaar der sport, die te Antwerpen vermaardheid verwierf, als lid van de club der « Ijsberen » die 's winters de zwemsport beoefenen in ijskoud water.

Boven al deze eigenschappen is er echter één die, volgens de Stafhouder, Mr Wittemans karakteriseert, namelijk dat hij een door en door goed mens is, die geen enkele opoffering te hoog acht om hulp te bieden, te steunen en te troosten. Zo gaat hij regelmatig in de gevangenissen de gevangenen bezoeken om te trachten deze ongelukkigen op te beuren en voor te bereiden tot wederaanpassing aan het normale leven. Mr Wittemans speelt ook een voorname rol in de dierenbescherming en de Stafhouder sprak een woord van dank tot Mr Hugenholz der Balie van Leiden, voorzitter van het Internationaal Verbond der Dierenbescherming, die er aan gehouden had de viering van Mr Wittemans bij te wonen.

De uitzonderlijke verdiensten van Mr Wittemans zijn beloond geworden door het verlenen van een hoge onderscheiding, daar het de Koning behaagd heeft Mr Wittemans te bevorderen tot Officier in de Orde van Leopold II.

Een grotere beloning voor de jubilaris is echter, volgens de Stafhouder, de oprechte achting en de warme vriendschap die hem door al zijn confraters der Antwerpse Balie worden betuigd.

In afwezigheid van Mr Boelens, voorzitter van het Verbond der Belgische Advocaten, sprak Mr Alexander Dierxsens, bestuurslid van het Verbond, tot de jubilaris en drukte hem de waardering uit van al de Belgische advocaten voor het zeer vele dat hij heeft gedaan in zijn lange loopbaan voor de Balie in het algemeen.

De beide voorzitters van de Vlaamse Conferentie en van de Conférence du Jeune Barreau, Mrs Rombaut en van Doosselaere, spraken op hun beurt de jubilaris toe en wezen er op wat de figuur van Mr Wittemans betekende voor de jongeren aan de Balie, voor wie hij steeds gevoelens deed blijken van vaderlijke aanmoediging en voor wie hij altijd een hoogstaand voorbeeld geweest is.

Wanneer daarna de jubilaris het woord nam klonk er emotie in zijn stem. Hij dankte de aanwezigen voor de gevoelens van genegenheid, die te zijnen opzichte waren geuit geworden. Hij sprak zijn vreugde uit omdat zijn levensopvatting en zijn streven op alle gebied zo goed door zijn confraters waren begrepen geworden en hij legde de plechtige belofte af nog talrijke jaren in het midden van de Balie en op zoveel

ander gebied zijn diep menselijk streven verder door te zetten.

Het was voor al de aanwezigen een onvergetelijke vergadering.

Deze schone dag moest natuurlijk besloten worden door een gezellig feestmaal, dat 's avonds plaats had aan boord van het restaurant La Pérouse, gemeerd aan de Scheldekaai. Talrijke tafelredevoeringen bezongen nog de verdiensten van Mr Wittemans en de jubilaris zelf haalde herinneringen op uit vervlogen jaren. Het feest eindigde in een atmosfeer van de warmste gezelligheid.

VLAAMSE CONFERENTIE VAN DE BALIE BIJ HET HOF VAN BEROEP TE GENT

Voordracht van Prof. E. Meijers

Enkele weken nadat Professor Julliot de la Morandière, Deken van de Rechtsfaculteit te Parijs, er te gast was om te spreken over de Hervorming van het Burgerlijk Wetboek in Frankrijk, kreeg de Vlaamse Conferentie te Gent het hoog bezoek van Professor Mr E. Meijers, die een voordracht kwam houden over het ontwerp van een nieuw Burgerlijk Wetboek in Nederland, waarvan het eerste gedeelte enkele dagen te voor was neergelegd geworden.

Het is aan een uitgelezen publiek, waaronder de heren Eerste-Voorzitter van het Hof, de heer Procureur-Generaal, hoge Magistraten en gezagdragers dat Mr Georges Debra, voorzitter van de Vlaamse Conferentie, de eminente spreker voorstelde.

Na zijn groot gezag en zijn ongelooflijke werkkraft in het licht gesteld te hebben, en na op grond van een historisch overzicht het belang te hebben aangetoond dat het ontwerp ook voor de Belgische rechtswereld heeft, verleende hij Prof. Meijers het woord.

Met gemoedelijkheid, heldere eenvoud en een tikje humor, zoals alleen zeer groten het over een groot onderwerp kunnen doen, onderhield de geleerde spreker zijn gezelschap over het tot stand komen van het eerste deel van zijn ontwerp voor een nieuw Burgerlijk Wetboek.

Over de lange strijd tussen voor- en tegenstanders van een volledige «herziening», waarover de voorzitter in zijn inleiding had uitgewijd, stapte spreker heen.

Hoe hij met de opdracht was gelast geworden?

Een lid van de Tweede Kamer, helemaal geen jurist, had eens aan de Minister de vraag gesteld: «Of het niet zou gaan tijd worden dat de Nederlanders eens een nieuw Burgerlijk Wetboek zouden gaan krijgen», en enkele maanden later had de regering hem met deze opdracht gelast...

Zoals de Zwitsers hadden ook de Nederlanders de opdracht aan één man toevertrouwd, liever dan aan een commissie.

Prof. Meijers hield voor zijn ontwerp niet alleen nauw contact met alle sociale groepen en economische belangen, maar ook met regering en parlement, wat bij de Franse commissie niet het geval bleek te zijn.

Aan de Tweede Kamer werden vier reeksen van vraagpunten voorgelegd omtrent de behandeling van enige principiële punten. De Tweede Kamer wijdde er niet minder dan zeventien zittingen aan, en Prof. Meijers merkt aan «dat hij gemeend heeft goed te doen, het door hem samen te stellen ontwerp zoveel als mogelijk was bij de conclusies van de Tweede Kamer te doen aansluiten».

Bij het aannemen van zijn opdracht maakte spreker zich niet veel illusies over het lot dat zijn ontwerp

(zoals de meeste ontwerpen van herziening, ook dat van Laurent bij ons) zou beschoren worden.

De partijen in het parlement vinden er geen «rentabele politieke stof» in om er zich buitengewoon voor in te spannen en de Ministers van Justitie, die om zo'n uitgebreid ontwerp voor de Kamers te verdedigen, geheel het Burgerlijk Recht volledig onder de knie moeten hebben, staan er gewoonlijk niet zo happig naar. Meestal blijft zo een ontwerp in de kartonnen rusten.

Waarom hij deze taak dan toch heeft aanvaard?

Omdat hij steeds voor de wenselijkheid ervan is opgekomen; om de grote doctrinale interesse er aan verbonden ook omdat de vernieuwingen in zo'n ontwerp uitgewerkt dikwijls door de rechtspraak worden overgenomen en op deze wijze toch in het levende recht ingevoerd.

Voor het ogenblik heeft Nederland echter een minister van Justitie die in een volledige herziening van het Burgerlijk Wetboek ten zeerste belang stelt, en nu reeds een plan heeft uitgestippeld, opdat het ontwerp met bekwame spoed door de Kamers zou behandeld worden.

Alhoewel het ontwerp, dat enkele weken geleden werd openbaar gemaakt, op vele gebieden een volledig nieuwe regeling invoert, wordt in de eerste plaats op het bestaande, beproefde voortgebouwd.

Voor wat de inhoud aangaat worden binnen het terrein van het Wetboek getrokken alle regelingen waarvan niet betwijfeld wordt dat zij van burger-rechterlijke aard zijn, d.w.z. de materie van het tegenwoordige Burgerlijke Wetboek, met uitzondering van het bewijsrecht, maar bovendien:

- a) het Wetboek van Koophandel;
- b) het verenigingsrecht;
- c) de privaatrechtelijke overeenkomsten, ook voor zover zij gelijk de pachtovereenkomst en de collectieve arbeidsovereenkomst, thans buiten de wetboeken staan;
- d) de rechten op voortbrengselen van de geest.

Zoals in bijna alle landen van West-Europa heeft ook Nederland het burgerlijk recht gecommercialiseerd, d.w.z. het heeft de bijzondere regels, die oorspronkelijk alleen voor de enge kring van kooplieden en zaken van koophandel golden, tot algemene burger-rechtelijke regels gemaakt.

Prof. Meijers wijdt dan uit over het waarom van de indeling die in zijn ontwerp aan de stof gegeven wordt, en die er uit ziet als volgt:

- Boek 1: Personen- en familierecht.
- Boek 2: Rechtspersonen.
- Boek 3: Vermogensrecht in het algemeen.
- Boek 4: Erfrecht.
- Boek 5: Zakelijke rechten.
- Boek 6: Verbintenissen in het algemeen.
- Boek 7: Bijzondere overeenkomsten.
- Boek 8: Zee-, binnenvaart- en luchtvaartrecht.
- Boek 9: Rechten op voortbrengselen van de geest.

Deze negen boeken worden voorafgegaan door een Inleidende Titel, waarin enige regels worden gegeven betreffende de verhouding van de wet tot het uit andere bronnen voortvloeiende recht.

In enkele gebalde glasheldere zinnen worden deze regelen samengevat.

Liever dan in het korte tijdsbestek ieder hoofdstuk van het ontwerp even aan te raken, ontleedde Prof. Meijers meer in het bijzonder het ontwerp waar het handelt over:

Rechten en verplichtingen der echtgenoten.

In deze titel wordt gebroken met de handelings-onbekwaamheid der gehuwde vrouw. De opheffing

dezer handelingsonbekwaamheid sluit echter niet uit dat een huwelijk een duurzame samenleving tussen de echtgenoten en een gemeenschap van belangen dient te scheppen. Als gemeenschappelijke belangen die een wettelijke regeling vorderen moeten hier in het bijzonder worden genoemd:

1) De keuze van een plaats van samenwoning.

Het ontwerp deszakez luidt: «De plaats van de gemeenschap wordt in onderling overleg vastgesteld en bij gebreke van overeenstemming door de man. De vrouw bepaalt nochtans de plaats van de samenwoning, wanneer de man onder curatele staat, zich niet dienaangaande wil of kan verklaren, of wanneer uitsluitend of hoofdzakelijk door de arbeid van de vrouw in de behoeften van het gezin wordt voorzien.»

2) Het opbrengen en beschikbaar stellen van de gelden voor de gemeenschappelijke huishouding.

3) Het bestuur der gemeenschappelijke goederen.

4) De opvoeding der kinderen.

Wetgeving en rechtspraak hebben reeds op menig punt afbreuk gedaan aan de absolute macht van de man zoals zij geregeld is in het Wetboek van 1838; deze ontwikkelingslijn wordt in het ontwerp voortgezet. Echter bij de behartiging der gemeenschappelijke belangen komt het herhaaldelijk voor, dat niet man en vrouw ieder naast elkaar een besluit kunnen nemen, maar dat er slechts voor één besluit plaats is; dit ligt in de aard van het huwelijk en het gemeenschappelijke van het belang besloten. De wet kan nu wel voorschrijven, dat echtgenoten met elkander in zodanige gevallen overleg moeten plegen, wanneer zij het echter niet eens zijn, zijn slechts twee oplossingen denkbaar: de wet verklaart een van beiden bevoegd alleen in beider belang te handelen of de wet draagt de beslissing aan de rechter op.

Het ontwerp heeft de eerste weg gekozen: bij verschil van mening is de wil van de man beslissend, rechterlijke tussenkomst is alleen mogelijk wanneer er gevaar bestaat dat de bevoegdheid wordt misbruikt.

Het toekennen van deze beslissende stem aan de man beantwoordt niet alleen aan de overtuiging van een groot deel van ons volk, maar ook aan de economische en sociale positie die de man in de huidige maatschappij inneemt. Bovendien zou de wet bij ieder zodanig conflict de beslissing in handen van de rechter te leggen, dan zou deze een taak worden opgelegd, waartoe hij veelal niet geschikt is en die niet bevorderlijk kan zijn voor een harmonisch huwelijksleven; zo weinig mogelijk moeten daarin autoriteiten zich mengen en moet aan geschillen door openbaarheid en rechterlijke uitspraken relief gegeven worden.

Gedurende meer dan een uur boeide Prof. Meijers de vergadering met zijn buitengewoon belangrijke uiteenzetting, zijn innemende verhaaltrant, zijn sierlijke taal en de grote eenvoud en klaarheid van zijn diep betoog, en niemand zou het te lang gevonden hebben had Prof. Meijers nog een uur doorgesproken.

* * *

En daarmee besluit de Vlaamse Conferentie van de Balie te Gent de reeks plechtige en gewone vergaderingen van het rechterlijke jaar. Zij kan terugblikken op een activiteit en een luister, en op een uitstraling op het Gentse cultuurleven zoals nog nooit te voren werd gezien.

Naast een reeks voordrachten en bijeenkomsten, alleen aan de confraters voorbehouden (waaronder een reeks van tien voordrachten over deontologie voor de stagiaires ingericht en door hen druk bijgewoond) kwamen vijf plechtige vergaderingen, die door het

groot gezag van de sprekers, het belang van de behandelde onderwerpen en het feit dat zij onder meer door de aanwezigheid van de meest vooraanstaande leden van de Magistratuur, van de Rijksuniversiteit en de burgerlijke gezagdragers werd opgeluisterd, er zo veel gebeurtenissen van maakten.

Te meer daar elke voordracht in het teken stond van de actualiteit:

Staatsminister Van Cauwelaert kwam spreken over de NATO enkele dagen voor dat het parlement zich over de E.D.G. had uit te spreken.

De Deken van de Parijse Rechtsfaculteit Julliot de la Morandière over het ontwerp van een nieuw Code Civil, de maand zelf dat hij het eerste deel ervan aan de Garde des Sceaux had overhandigd.

Prof. Meijers over zijn ontwerp, een week nadat het eerste deel ervan werd openbaar gemaakt.

Laten we besluiten met de wens dat Mr G. Debra volgend jaar de Vlaamse Conferentie op hetzelfde ongeëvenaarde peil zou houden waarop hij haar dit jaar heeft weten te brengen.

Rede uitgesproken door Mr G. DEBRA, voorzitter van de Vlaamse Conferentie van de Balie bij het Hof van Beroep te Gent, bij de voorstelling van Prof. Mr Meijers

Het is mij een zeer aangename en gemakkelijke taak Professor Meijers hier van harte welkom te heten, en onze vreugde en fierheid uit te spreken om de eer die vandaag aan de Vlaamse Conferentie van de Balie te beurt valt, hem als spreker te mogen begroeten.

Het is echter voor de Voorzitter een heel wat moeilijker, een bijna onbegonnen werk, Prof. Meijers op een ietwat volledige wijze aan deze voorname vergadering te willen voorstellen.

Geboren op 10 Januari 1880 in den Helder, plaats die toen kortweg Helder heette, werd hij op zijn zeventiende jaar student in de rechtsgeleerdheid te Amsterdam om, in 1903, op 23-jarige leeftijd, te doctoreren met een werk dat onder het opschrift «Dogmatische Rechtswetenschap», aan alle Nederlandse juristen bekend is.

Na een jaar verliet Mr Meijers de balie en ging hij aan het werk in een bureau voor sociale adviezen. Hetzelfde jaar nog gaf hij in de Juristenvereniging een praeadvies over «Het collectief arbeidscontract en de algemene rechtsbeginselen», dat het vraagstuk in een volledig nieuw daglicht stelde. Zijn publicaties op gebied van sociaal recht, volgden elkaar in snel tempo op.

In 1906 keerde hij terug naar de balie om in 1910 benoemd te worden tot hoogleraar in «het Nederlands Burgerlijk Recht en het Internationaal Privaatrecht», aan de Universiteit te Leiden.

Prof. Cleveringa merkt daarbij op «dat zelden of nooit een faculteit een gelukkiger raad gegeven, en een regering opgevolgd heeft».

Gedurende 40 jaar volgde een activiteit, met publicaties op de meest verschillende gebieden van het recht, en met groot gezag, zoals nooit tevoren werd gezien.

Prof. Van Oven, die hem als jonge rechtsgeleerde kende, vertelt hoe het verkeren met Meijers superieur intellect, hoewel verheffend, ook ontmoedigend kon werken, toen hij ervaarde, hoe die andere, in een handomdraai, blijkbaar als bij intuïtie, problemen oploste, waarmee hijzelf maandenlang geworsteld had. Sprekend over Meijers' fenomenale werkkraft, vertelt Van Over eens te hebben geconstateerd dat Meijers een volledig etmaal aan zijn schrijfbureau werkend doorbracht. Toen hem, reeds twintig jaar geleden, een

bundel rechtskundige opstellen door zijn oud-leerlingen werd aangeboden, besloeg de lijst van de publicaties van Prof. Meijers 69 bladzijden, en die bibliografie is niet volledig.

In 1940 schreef Prof. Hoetinck, in de bundel « Geestelijk Nederland » :

« Meijers is, zo met iemand, dan hoogstens met de reus Geryones te vergelijken, die drie hoofden, drie lichamen, zes armen en benen had.

» Tegenover het werk dat Prof. Meijers met één hoofd, één lichaam en één stel armen en benen vericht heeft, op alle gebieden van het burgerlijk recht, van de rechtsgeschiedenis, het internationaal privaatrecht — om van grensgebieden te zwijgen — staat men verbijsterd.

» De trek, die zijn oud-leerlingen het helderst voor de geest blijft : de altijd op de praktijk gerichte, sobere, nuchtere, concrete, blijkbaar hoogst eenvoudige en steeds glasheldere uiteenzetting, zonder beeld of tool, maar van een zaakkundigheid, een directheid, een louter op de zaak gerichte objectiviteit, waarbij men het gevoel krijgt : « res ipsa loquitur », hier spreekt de zaak zelve.

» In de wetenschappelijke behandeling van menig vraagstuk heeft Prof. Meijers, door steeds tot de primaire bronnen te gaan, een historische diepte gebracht, die het buitenland ons benijden kan. »

In 1950, bij zijn zeventigste verjaardag, wijdde het Rechtsgeleerd Magazijn Themis een volledig nummer aan Prof. Meijers, dat aanvangt met de laconieke pagina-titel :

« Redactie en Uitgever van Rechtsgeleerd Magazijn Themis hebben gemeend, dat wegens de uitzonderlijke betekenis van

» Professor Mr E. M. Meijers, voor de Nederlandse Rechtswetenschap een afzonderlijke aflevering van het tijdschrift aan hem en zijn werk te moeten wijden. »

In een reeks bijdragen van collega's worden zijn veelzijdigheid, zijn verbazende activiteit en zijn groot gezag belicht.

Een opsomming van de titels van de verschillende studies, door ettelijke professoren in dit nummer aan hem gewijd, moge volstaan om er een overzicht van te geven :

Meijers voor het Professoraat, door Prof. Mr J. C. van Oven;

Meijers als Hoogleraar, door Prof. Mr R. P. Cleveringa;

Meijers en het Rechtsdogmatiek, door Prof. Mr G. E. Langemeijer;

Meijers en de Rechtshistorie, door Mr E. J. Fockema Andreae;

Meijers en het Burgerlijk Recht, door Prof. Mr G. de Grooth;

Meijers en het Handelsrecht, door Prof. Mr J. Offerhaus;

Meijers en het Nederlands Burgerlijk Procesrecht, door Mr A. W. J. van Vruberghe de Coningh;

Meijers en het Internationaal Privaatrecht, door Prof. Mr R. D. Kolléwijn;

Meijers en het Notariaat, door Mr G. J. H. Kuyk;

Meijers en het Arbeidsrecht en de Economie, door Mr M. B. Vos;

Meijers en de vernieuwing van onze Codificatie, door Prof. Mr J. H. Beekhuis.

Niet alleen voor de Nederlandse juristen is hij, als professor, als mede-redacteur van het vooraanstaande Weekblad voor Privaatrecht, Notarisambt en Registra-

tie, op grond van zijn talloze studies over het eigen recht, zijn meer dan duizend dipgaande annotatiën op de arresten van de Hoge Raad der Nederlanden, de veilige gids, een jurist van groot formaat, zoals er niet in elke generatie een oprijst. Ook voor de niet-Nederlanders is hij met zijn standaardwerk over de algemene rechtsleer, zijn studies over verschillende rechtstelsels in de Europese en Angelsaksische landen, zijn talloze hoogaangeschreven bijdragen inzake rechtsgeschiedenis en internationaal privaatrecht, zijn groot werk in vier delen over het Ligurische Recht, en andere nog, een groot jurist van internationaal formaat. In verband met de Zuidelijke Nederlanden zou ik vooral kunnen wijzen op zijn grondige kennis van het Belgische en van ons Oud-Vaderlands recht, namelijk zijn bijdragen over het Westbrabantse, West-Vlaamse en Oostvlaamse erfrecht.

Het past dat op een vergadering van de Vlaamse Conferentie speciaal zou onderstreept worden dat Prof. Meijers niet alleen een grote en actieve belangstelling heeft voor de vergelijking van ons beider rechtstelsels, maar een van de stuwende krachten is van de « Vereniging voor de Vergelijkende Studie van het Recht van België en Nederland », gesticht in 1947, en van de officiële « Belgisch-Nederlands-Luxemburgse Studiecommissie tot eenmaking van het Recht », in 1948 opgericht, waarvan ook onze confrater, Prof. Fredericq, evenals de heer Proucureur-Generaal Bekaert actieve leden zijn en waar wordt gewerkt opdat een aanvang zou gemaakt worden met de zo gewenste en zo nodige eenmaking van zekere delen van ons beider recht.

Prof. Meijers nam een aanzienlijk aandeel in een volledige en op vele gebieden volledig nieuwe regeling van internationaal privaatrecht, die in 28 artikelen voor België, Holland en Luxemburg werd uitgewerkt en die onder vorm van tractaat voor goedkeuring aan de drie parlementen werd onderworpen.

De Dag der Juristen, in 1950, op initiatief van de Vlaamse Conferentie binnen het raam van de Zeeuwse Dagen te Gent ingericht, werd de hoop uitgedrukt dat deze goedkeuring spoedig volgen zou. Wij zijn in 1954 en de parlementen hebben voor die goedkeuring nog steeds geen tijd gevonden...

Vandaag komt Prof. Meijers ons spreken over hetgeen thans wellicht zijn levenswerk wordt : « Het ontwerpen van een nieuw Burgerlijk Wetboek ».

De Belgische juristen beleven op dit ogenblik de voor hen zeer interessante gebeurtenis, dat benoorden en bezuiden hun grenzen, gelijktijdig, doch volgens geheel verschillende methoden, de hervorming voorbereid wordt van een Burgerlijk Wetboek, dat in het ene geval hetzelfde is als, en in het andere geval zeer nauw verwant is met het hunne.

In Frankrijk werd de opdracht, bij decreet van 7 Juni 1945, toevertrouwd aan een commissie van twaalf rechtsgeleerden. Die commissie werkt met sub-commissies en houdt zeer lange besprekingen, die regelmatig in extenso worden openbaar gemaakt.

Enkele weken geleden had onze Conferentie het voorrecht de voorzitter van de Franse commissie, Prof. Julliot de la Morandière, als spreker te ontvangen, enkele dagen nadat hij het eerste deel van de ontworpen Code Civil aan de Garde des Sceaux had overhandigd.

In Nederland heeft de regering deze reuzentaak niet toevertrouwd aan een commissie, doch aan één persoon : Prof. Meijers, daartoe aangesteld bij K. B. van 25 April 1947.

Enkele dagen geleden werden twee boekdelen met de tekst en de toelichting van de eerste vier boeken

van het nieuw ontworpen Burgerlijk Wetboek aan H. M. de Koningin der Nederlanden overhandigd.

Dat alle juristen, en de Gentse niet het minst, met grote belangstelling van dit werk zullen kennis nemen, hoeft niet onderlijnd, evenmin dat wij blij zijn om de primeur, die ons vandaag wordt voorbehouden.

Dit werk heeft voor ons niet alleen een algemeen wetenschappelijk belang op gebied van vergelijking van recht en rechtstechniek; het feit dat de banden tussen onze beide landen nauwer worden toegehaald (wellicht niet vlug genoeg in het raam van het snel evoluerende Europa) en dat het burgerlijk recht van onze landen ten eerste is verwant, verlenen aan zijn werk voor ons een gans bijzondere betekenis.

Toen het Wetboek Napoleon in 1804 werd uitgevaardigd, was België sinds negen jaar bij Frankrijk ingelijfd (1795). Van 1804 af tot op heden heeft België op onafgebroken wijze onder de Code Napoléon geleefd. In Nederland werd hetzelfde wetboek van kracht in 1811. Het is er in zwang gebleven tot 1838, zodat onze landen gedurende meer dan een kwart eeuw één en hetzelfde Burgerlijk wetboek hebben gekend.

Het Nederlands Burgerlijk Wetboek van 1838 werd gedurende de periode van onze hereniging voorbereid en was dus even goed voor België als voor Nederland bestemd. De geschiedenis leert ons dat bij de voorbereiding ervan de Belgische rechtsgeleerden, vertegenwoordigers in de Staten-Generaal, doorslaggevende invloed uitoefenden.

De strekking van Kemper om een geheel nieuw wetboek te maken, dat vooral op het oud-vaderlands recht en op de oude Nederlandse costuymen steunen zou, moest het afleggen tegen de strekking van de afgevaardigden van de Zuidelijke Provinciën, die zeer dicht bij de Franse Code Civil wilden blijven aanleunen, Code waar zij sinds dertig jaar mede vertrouwd waren en die veel minder dan het oud-vaderlands recht afweek dan men het wilde voorstellen. De Luikenaar Nicolai, en de Gentse advocaat en burgemeester Van Crombrughe speelden daarbij een aanzienlijke rol. Het nieuwe wetboek moest, krachtens Koninklijk Decreet van 5 Juli 1830, van kracht worden op 1 Februari 1831. Tengevolge van de Belgische Revolutie moest de uitvoering van dat besluit opgeschort worden.

Een aangevulde commissie herzag het ontwerp, met opdracht er deze aanbrengsten uit te verwijderen, die er hoofdzakelijk door tussenkomst van de Belgische afgevaardigden waren in opgenomen. Doel was het werk een meer specifiek Hollands karakter te geven.

Doch Van Kan merkt bij dit Burgerlijk Wetboek van 1838 op in het Gedenkboek Burgerlijk Wetboek (blz. 244): «Het Wetboek is grotendeels gebleven wat het Wetboek van 1830 was: een bewerking van de Code Civil, die in hoofdzaak aan het Frans wetboek haar stof ontleent, en de tekst in de landstaal overgezet, naschrijft, niet klakkeloos, integendeel, bedachtzaam en weloverwogen, met tal van afwijkingen en veel voorbehoud, niettemin: naschrijft.

Na gedurende lange tijd een en hetzelfde Burgerlijk Wetboek te hebben gehad, leven onze landen dus sinds 1838 onder wetboeken, die ten eerste met elkaar verwant zijn.

In beide landen verlopen de pogingen tot herziening, met even weinig succes, ongeveer op dezelfde wijze.

De Gentse Professor Laurent, die in 1879 de opdracht kreeg een ontwerp van herziening uit te werken, schreef in zijn avant-projet: «Le Code Civil des Pays-Bas occupe une grande place dans mon rapport.

C'était dans son origine un Code à moitié belge; il a été discuté et voté à l'époque où la Belgique et la Hollande ne formaient qu'un seul royaume», en hij voegt er aan toe: «*royaume qui n'aurait jamais dû être dissout*».

Zijn ontwerp kende slechts een zeer matig succes.

De commissies in 1880 en later in Nederland aangesteld, bereikten geen resultaat. In 1912 sprak de Nederlandse Juristenvereniging zich met grote meerderheid uit tegen de wenselijkheid van een algemene herziening en verklaarde Prof. Scholten nog ter vergadering: «Herziening van een eenmaal bestaande codificatie in haar geheel is nog nooit gebeurd, en zal, mijns inziens, wel nooit gebeuren.» (Handelingen N. J. V., 1912, blz. 103 en vv.).

Prof. Mr J. Beekhuis vertelt ons (Rechtsgeleerd Magazijn Themis 1950, blz. 255) dat U, Prof. Meijers, reeds van in uw studententijd, blijkbaar gestimuleerd door het grootse werk van Eugene Huber, en door de beschouwingen verschenen in de *Livre du Centenaire*, voor de noodzakelijkheid van een algemene herziening zijt opgekomen; en wij weten hoe U in het Gedenkboek Burgerlijk Wetboek 1838 - 1938 (uitgegeven onder redactie van Mr Paul Scholten en Mr E. M. Meijers) tegen de opvatting zijt opgekomen die nogmaals door Scholten, alhoewel meer genuanceerd dan in 1912, werd verdedigd.

En Prof. Beekhuis voegt er aan toe: «Meijers heeft zijn eervolle opdracht niet alleen te danken aan de autoriteit die hij geniet als kenner van het huidige Europese recht. Hij is een der weinigen geweest, die steeds met vuur voor een algehele herziening van het Burgerlijk Wetboek zijn opgekomen, en dit feit alleen rechtvaardigt al de uitzonderlijke onderscheiding, die hem van de zijde van de regering ten deel is gevallen.

En deze week, als de verwezenlijking van een levensdroom, verscheen het eerste gedeelte van dit grootse werk.

Het was me gegeven er inzage van te nemen en onmiddellijk onder de indruk te komen van de nieuwe geest, die er ons uit tegenwaait. Alhoewel uw toelichting van bij de aanvang waarschuwt:

«Gelijk reeds in de vorige paragraaf is opgemerkt » streeft het ontwerp niet naar een op geheel nieuwe » grondslagen rustend burgerlijk recht. Het zoekt aan » sluiting bij die delen van het tegenwoordige Burger- » lijk Wetboek, die in de praktijk deugdelijk zijn ge- » bleken en bij het recht, gelijk dit zich op bevredi- » gende wijze in het maatschappelijk leven heeft ont- » wikkeld. Een Burgerlijk Wetboek is niet een geschikt » terrein voor juridische experimenten. De voorschrif- » ten van burgerlijk recht bevatten de bezonken wijs- » heid van vele eeuwen. Er dient dus deugdelijk te » worden aangetoond, dat een sinds eeuwen bestaand » voorschrift verouderd is, voordat men besluit het op » te heffen ».

klinken de negen artikelen van de Korte Inleidende Titel, in een gebalde, doch glasheldere stijl, als het nieuwe Credo van de Moderne Rechtsopvatting.

Artikel 1. — Gewoonte noch billijkheid kunnen de toepasselijkheid van een dwingende wet uitsluiten. Een wet is dwingend, wanneer haar toepasselijkheid niet kan worden uitgesloten, of slechts door een rechtshandeling die aan bijzondere wettelijke vereisten voldoet.

Artikel 2. — De toepasselijkheid van een regellende

wet wordt door en daarmee strijdige gewoonte uitgesloten.

Artikel 3. — Een regelende wet of gewoonte wordt niet toegepast wanneer haar toepassing in het gegeven geval op grond van bijzondere omstandigheden in hoge mate onbillijk zou zijn.

Artikel 4. — Bij gebreke van een toepasselijke wet wordt het recht door de gewoonte, en bij gebreke ook van een toepasselijke gewoonte door de billijkheid bepaald.

Artikel 5. — Onder wet wordt verstaan ieder algemeen voorschrift dat bindt uit hoofde van zijn vaststelling of bekrachtiging door de Rijkswetgever of een ander daartoe bevoegd overheidsorgaan. Toepassing van rechtsbeginselen die aan wetsvoorschriften ten grondslag liggen, geldt als toepassing van die voorschriften. Deze wijze van toepassing is slechts geoorloofd, wanneer de wet niet rechtstreeks in het gegeven geval voorziet.

Artikel 6. — 1. Een plaatselijke gewoonte en een beroeps- of bedrijfsgebruik hebben binnen de hun eigen grenzen gelijk gezag als een algemene gewoonte. — 2. Een gewoonte die in hoge mate onbillijk is, heeft geen rechtskracht.

Artikel 7. — Bij de vaststelling van hetgeen de billijkheid vordert, moet rekening worden gehouden met algemeen erkende rechtsbeginselen, met de in het Nederlandse volk levende rechtsovertuigingen en met de maatschappelijke en persoonlijke belangen, die bij het gegeven geval zijn betrokken.

Artikel 8. — 1. Het misbruiken van een bevoegdheid is verboden. — 2. Een bevoegdheid wordt misbruikt, wanneer men haar gebruikt, hetzij voor geen ander doel dan om iemand te schaden, hetzij voor een ander doel dan waarvoor zij is verleend, hetzij in een geval waarin men rekening houdend met de daarbij betrokken belangen naar redelijkheid niet tot uitoefening van de bevoegdheid had kunnen komen. — 3. Een bevoegdheid, waarvan het gebruik geheel is overgelaten aan het oordeel van hem aan wie zij toekomt, kan niet worden misbruikt.

Artikel 9. — Een bevoegdheid, die iemand krachtens het burgerlijk recht toekomt, mag niet worden uitgeoefend in strijd met de geschreven of ongeschreven regels van het publieke recht.

Professor Meijers, ik vraag U het woord te willen nemen.

Vlaamse Juristen,

abonneert U

op het

“Rechtskundig Weekblad”

TIJDSCHRIFTEN

Nederlands Juristenblad, afl. 24 - 12 Juni 1954.

Prof. Mr. G. de Grooth : De Conversie in de Juristenvergadering. — Mr. J. H. Blaauw : Het bewijs van iemands overlijden (II, slot). — Mr. A. Adama van Scheltema : Vereniging voor Administratief Recht. — Mr. K. H. J. Dorren : Kerkgenootschap en stichting. — Vereniging voor rechtspraak. — Mr. J. Moolenburgh : Artikel 30 lid 3 van het Pachtsbesluit 1941.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, n° 4351 - 12 Juni 1954.

Mr P. W. van der Ploeg : De legitieme portie. — Mr. W. H. Gallas : Het notarisambt in Indonesië. — Mr. A. G. Lubbers Jr. : Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Bewijs en Verjaring (IV, slot).

Journal des Tribunaux, n° 4027 - 13 juin 1954.

La Haye et Vankerckhove : Le louage de choses 1949 - 1953. — Jurisprudence.

Revue Critique de Jurisprudence Belge, 21ème trim. 1954.

Jurisprudence.

Revue de l'Administration et du droit administratif de la Belgique.

Maurice Verstraete : Observations au sujet du caractère révocable ou irrévocable du décret du 24 février 1831 proclamant l'indépendance du peuple belge. — Jean Joostens : Les tendances actuelles du droit international privé français, en matière de conflits de lois, d'après un exposé fait à l'assemblée de la Commission internationale de l'état civil par l'un de ses membres M. Fusil, président de tribunal civil, attaché au ministère de la Justice à Paris.

Recueil Dalloz de Doctrine de Jurisprudence et de Législation, 21° cahier - 5 juin 1954.

Léon Levantal : L'annulation pour excès de pouvoir des circulaires administratives. — R. Savatier : Le pouvoir du juge d'appel de faire état de la dépréciation monétaire pour majorer l'indemnité allouée en première instance. — Jacques Léauté : Les atteintes à la liberté du commerce et de l'industrie par les ententes économiques et les groupements professionnels. — P.A. Pageaud : Le délit de blessures par imprudence dans l'accomplissement brutal de l'obligation de porter secours.

22° Cahier - 12 juin 1954.

Maurice Patin : La révocation du sursis à statuer en matière criminelle. — La responsabilité pénale du directeur politique de journal. — F. G. : Les commissions rogatoires du juge d'instruction militaire. — H. L. : L'irrecevabilité de la demande reconventionnelle en indemnité d'occupation de locaux commerciaux, sur demande du preneur en indemnité d'éviction.

MEDEDELINGEN

STATISTIEKEN DER HUWELIJKSCONTRACTEN OVER HET JAAR 1952

I. OPGAVE, PER PROVINCIE EN PER GERECHTELIJK ARRONDISSEMENT, VAN DE IN 1952
GEREGISTREERDE HUWELIJKSCONTRACTEN

Provincie	Gerechtelijk arrondissement	Wettelijke gemeenschap	Gemeenschap van aanwinsten	Algemene gemeenschap	Regime zonder gemeenschap	Scheiding van goederen	Scheiding van goederen met gemeenschap van aanwinsten	Dotaal regime	Totaal
<i>Antwerpen</i>	Antwerpen	112	755	796	—	800	164	—	2.627
	Mechelen	146	185	270	—	125	32	—	758
	Turnhout	39	30	68	—	66	11	—	214
		297	970	1.134	—	991	207	—	3.599
<i>Brabant</i>	Brussel	590	1.763	802	—	1.486	548	—	5.189
	Leuven	551	290	54	—	89	53	—	1.037
	Nijvel	60	257	64	—	88	94	—	563
		1.201	2.310	920	—	1.663	695	—	6.789
<i>Henegowwen</i>	Bergen	280	559	14	—	91	70	—	1.014
	Charleroi	142	591	4	—	185	58	—	980
	Doornik	459	415	21	—	51	38	—	984
		881	1.565	39	—	327	166	—	2.978
<i>Limburg</i>	Hasselt	102	28	72	—	40	35	—	277
	Tongeren	28	17	4	—	48	18	—	115
		130	45	76	—	88	53	—	392
<i>Luik</i>	Luik	20	161	5	—	472	57	—	715
	Hoei	12	46	4	—	45	12	—	119
	Verviers	11	56	30	—	225	47	—	369
		43	263	39	—	742	116	—	1.203
<i>Luxemburg</i>	Aarlen	26	27	3	—	12	9	—	77
	Marche	2	20	—	—	12	17	—	51
	Neufchâteau	4	16	1	—	12	9	—	42
		32	63	4	—	36	35	—	170
<i>Namen</i>	Namen	37	133	6	—	124	38	—	338
	Dinant	16	63	3	—	45	10	—	137
		53	196	9	—	169	48	—	475
<i>Oost-Vlaanderen</i>	Gent	306	317	118	—	173	154	—	1.068
	Dendermonde	422	295	147	1	98	92	—	1.055
	Oudenaarde	364	132	31	—	37	94	—	658
		1.092	744	296	1	308	340	—	2.781
<i>West-Vlaanderen</i>	Brugge	65	366	312	—	127	68	—	938
	Ieper	53	84	45	—	19	54	—	255
	Kortrijk	124	295	125	—	103	42	—	689
	Veurne	57	76	84	—	16	26	—	259
		299	821	566	—	265	190	—	2.141
		4.028	6.977	3.083	1	4.589	1.850	—	20.528

II. VERGELIJKENDE TABEL

Provincie	Aantal huwelijken	Huwelijkscontracten		Huwelijken zonder contract (Wettelijke gemeenschap)	In de huwelijkscontracten aangenomen regimes					
		Aantal	Percentage in vergelijking met het aantal huwelijken		Wettelijke gemeenschap	Gemeenschap van aanwinsten	Algemene gemeenschap	Regime zonder gemeenschap	Scheiding van goederen	Scheiding van goederen met gemeenschap v. aanwinsten
Antwerpen	10.792	3.599	33,35 %	7.193	297	970	1.134	—	991	207
Brabant	13.946	6.789	48,68 %	7.157	1.201	2.310	920	—	1.663	695
Henegouwen	9.227	2.978	32,27 %	6.249	881	1.565	39	—	327	166
Limburg	4.097	392	9,57 %	3.705	130	45	76	—	88	53
Luik	7.326	1.203	16,42 %	6.123	43	263	39	—	742	116
Luxemburg	1.660	170	10,24 %	1.490	32	63	4	—	36	35
Namen	2.732	475	17,39 %	2.257	53	196	9	—	169	48
O.-Vlaanderen	9.455	2.781	29,41 %	6.674	1.092	744	296	1	308	340
W.-Vlaanderen	8.105	2.141	26,42 %	5.964	299	821	566	—	265	190
Totalen 1952 :	67.340	20.528	30,48 %	46.812	4.028	6.977	3.083	1	4.589	1.850
			Percentage in vergelijking met het aantal <i>huwelijks-</i> <i>contracten</i>		19,62 %	33,99 %	15,02 %	—	22,35 %	9,01 %
			Percentage in vergelijking met het aantal <i>huwelijken</i>	69,52 %	5,98 %	10,36 %	4,58 %	—	6,81 %	2,75 %
Totalen 1947 :	83.665	22.584	27 %	61.081	5.017	7.450	3.221	6	4.918	1.972
			Percentage in vergelijking met het aantal <i>huwelijks-</i> <i>contracten</i>		22,21 %	32,99 %	14,26 %	0,03 %	21,78 %	8,73 %
			Percentage in vergelijking met het aantal <i>huwelijken</i>	73 %	6 %	8,90 %	3,85 %	—	5,88 %	2,36 %
Totalen 1937 :	63.435	14.537	22,92 %	48.898	3.556	4.448	2.690	4	2.958	879
			Percentage in vergelijking met het aantal <i>huwelijks-</i> <i>contracten</i>		24,47 %	30,60 %	18,50 %	0,02 %	20,35 %	6,05 %
			Percentage in vergelijking met het aantal <i>huwelijken</i>	77,08 %	5,61 %	7,01 %	4,24 %	—	4,66 %	1,39 %
Totalen 1927 :	71.921	13.805	19,19 %	58.116	4.515	4.442	2.726	11	1.607	503
			Percentage in vergelijking met het aantal <i>huwelijks-</i> <i>contracten</i>		32,71 %	32,17 %	19,74 %	0,07 %	11,65 %	3,65 %
			Percentage in vergelijking met het aantal <i>huwelijken</i>	80,81 %	6,28 %	6,18 %	3,79 %	0,01 %	2,23 %	0,70 %
Totaal regime : in 1952 : 0 — in 1947 : 0 — in 1937 : 2 — in 1927 : 1										

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"